

Nr. 8.
An. X.
1886.

Gherl'a
15/27
Apr.

FAMILIAR

DIUARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

MICHAILU COGALNICEANU.

Biografi'a distinsului barbatu alu Romaniei Michailu Cogalniceanu o am publicatu in nrulu 10 din an. 1884 alu diariului nostru; si pentru ace'a acum cându — din ocasiunea interpelarei ce a facutu si sustienutu cu atât'a energia in Camer'a Romaniei, in caus'a espulsarei aloru siese romani transilvani, la doriuti'a espressa a unui insemnatu nru de noi abonanti, reproducemu portretulu lui, ne restringemu la urmatóri'a scurta notitia.

M. Cogalniceanu apartiene unei vechi familia din Moldov'a. In junetia a cultivatu cu predilectiune studiulu istoriei si a publicatu „Istori'a Romaniloru“ in limb'a francesa, Chronicele Moldovei si ale Romaniei, cari mai tardiu le imbogatí cu unu studiu asupr'a istoriei Romaniei dela an. 1769 pana la an.

nu voru fi a se mai socoti in Romanii nascuti in alte tieri.

1869. — La anulu 1848 fú silitu a se refugia in strainatate, pentru de-a scapá de resbunarea Rusiloru. — Elu lucrá multu la unirea Principatelor romane. Fú mai adese-ori Ministru alu Romaniei, mai alesu la externe, de câte v'a ori tienédu si Presiedinti'a Consiliului. In urma fú Ministru plenipotentiaru la Paris. Astadi este unulu dintre cei mai aprigi membrii a opositiunei coaliate. Interpelarea in caus'a celoru siese romani ardeleni espulsati din Romanii'a si energi'a cu care 'si motivá si sustienú acea interpelare pusé in mişcare febrila intrég'a pressa româna si straina si pregatí calea la o noua revissuire a legi de impamên-tinare, in urm'a carei'a

B A B E T ' A .

Romanu.

(Urmare.)

CAPITOLUL XIV.

Intôrcerea.

Câtu de schimbate i se pareáu tôte la Ulmeni lui Jonic'a.

Adese-ori cându 'lu inecă aerulu celu infectatu de prin clasa, si cându asudă de caldura 'si aduceă aminte de poién'a cea frumôsa unde-si petrecuse anii sei de frageda copilarie, si in asemenea momente, de si sufletulu seu se instreinasă cu totulu de acele locuri, totusi pareă a-lu cuprinde unu doru fâra nume dupa aierulu celu limpede si curatu, dupa miresmele padurei, dupa ceriulu celu albastru, dupa concertulu paseriloru.

Acum cându le revediu érasî, se sêmîti desilusionatu. Poién'a i-se pareă mai mica, covorul de érba de pe elu nu i-se mai presentă in acea splendóre nemaculata, cum eră imaginea ce-si formase in suvenirile s'ale despre acestu covoru. Dar' mai cu sêma cas'a lui nenea Radu, odiniôra lacasiulu celu mai distinsu pentru elu de pe tóta faci'a pamentului, acum i se pareă prostu, miseru, nesuferitu.

"Cum 'ti mai place pela noi," 'lu întrebă nenea, Radu dupa ce intraseră in casa.

Unu greu mirosu cum domnesce prin odaile neventilate ale sateniloru i inecă peptulu lui Jonica cându respunsê.

"Bine, fôrte bine, se vede de câtu côlea că esti bogatu."

Acestu respursu magulî fôrte pe 'sateanu.

"Dar' de gradinitia ce dici?" întrebă lelea Maria.

"Gradiniti'a, ah, da, este frumôsa!" respunsê Jonic'a.

In realitate nici nu observase acelu petecu de pamentu dinaintea caseloru pe care 'lu ingradise cu unu stoboru si impartise in straturi, asia in câtu avea aierulu unei gradini.

Si lelea Maria eră la culmea fericirei.

Amendoî, atâtu nenea Radu câtu si soçi'a-s'a se întreceău care de care se multiamésca pe scumpuloru ôspe.

Acest'a muriă de nerabdare si de uritu, inse invingându-se pe sine, nu dete pe faci'a nemicu din acést'a si pentru a scapă câtu mai curêndu de dragostea atâtu de greu gustata, se culcă. —

Domnulu Aristide Nusm'a dupa-ce plecase Jonic'a dela dênșulu, nu eră nici de cum asia de sumetiu, cum se aretase dinaintea acestui'a.

"Drace, drace, flumai la un'a că ast'a nu m'am gânditu murmură in sene, mesurandu cu pasi mari odai'a s'a."

Nimicu mai lesne, de câtu se se intalnésca cu Radu dela Ulmeni; dar' nu numai lesne, ci nimicu mai firescu, că-ci, déca cumva Jonic'a va fi firmu hotaritu a nu primi ofert'a mea — si pare

că este in adeveru — atunci negresitu va alergă la pretiuitii sei parinti."

Mai mesură de vre-o câtev'a ori odai'a, apoi continuă:

"N'am in catrau, trebue se acceptu! Pâna la vêrstnici'a lui Jonica mai multu trei, patru ani. in acestu restêmpu multe se potu schimbă. Potu cascigă cu vre-un'a din numărôsele bilete de loterie, ori la bursa... Hm, hm, bursa, de asiu scî numai cum se facu, ce se cumperu, cându se cumperu, lesne asiu cascigă in scurtu têmpu atâția bani încâtu nu mi-ar' mai pasă de nimeni."

Nu se cadeă se mêrga la casina in ace'a dî, in care îngropase pe tata-seu. Fiindu silitu a stă acasa avea têmpu se faca cele mai variate planuri cu privire la viitoriulu casei s'ale.

Pâna a nu se culcă întrebă de Jonic'a.

"A plecatu de multu si nu s'a mai re'ntorsu!"

"Semnu reu, semnu reu," 'si dîse domnulu Aristide, apoi adause, vorbindu câtra servitori.

"Déca se va întôrce se me insciintiati, de nu voi fi adormitu déjà. Se nu-i spuneti inse nîmicu, că am întrebatu de elu."

Dar' sér'a inaintă si nimeni nu veni se anunție domnului Aristide, că Jonic'a s'a întorsu.

"Este la Radu!" Acestu cugetu, care i venise chiar' in acelu momentu, in care audise despre lips'a lui Jonica, nu mai voiă se-lu parasésca, si nu-lu lasă se dôrma. Desu de demanétia se sculă obositu.

"Nu a dormitu acasa domnisorulu Jonica?" întrebă elu esîndu.

"Nu, domnule," respunse servitoriulu îngrijiatu.

"Se va fi dusu la tiéra," observă domnulu Aristide cu nepasare, că se resipésca bauuielile servitoriloru. Déca me va caută cineva se vina la birou, trebue se me apucu desu de deminétia de lucru, că se punu la locu ce am neglijiatu eri."

De abia esîse, cându éta că veni nenea Radu se întrebe de elu

"E la zarafie," i-se respunse.

"Asia de deminétia," esclamá nenea Radu.

"Cum vedi nataraule!" replică servitoriulu cu insolentia.

"Hei, hei, nu te obraznicii fratiôre, ori vréi se-ti pierdi pânea," sbierà saténulu.

"Eu se-mi pierdu pânea din priçin'a unui mojicu că d.-t'a, dôra nu s'a 'utorsu lumea pe dosu," dîse servitoriulu si trantî usi'a dinaintea nasului lui nenea Radu.

"Lasa că î-i vedé tu cine-su eu," cu aceste cuvinte se departă saténulu mergîndu la zarafie.

Cum 'lu vediu domnulu Aristide Nusm'a se sculă si-lu intempină cu urmatôrele cuvinte:

"Bine ai venit la noi, nene Radule, ce ne aduci?"

"Multa sanetate si pace buna," respunsê saténulu.

"A venit si Jonic'a cu d.-t'a?"

"Ba nu, că-ci este pré ostenitu. Vei pofti d.-t'a cu caret'a se-lu aduci acasa."

„Eu cu caret'a?!“ dîse domnulu Aristide apasatu.
„Da, d.-t'a! Inse mai antaiu fă-mi placerea domnule, si gonesce pe slug'a d.-t'ale, 'mi pare că-i dîci Ferencz, — că-ci a fostu obraznicu, vorbindu adi cu mine.“

„Se gonescu pe Ferencz? 'mi pare că nu esti cu mintile întregi!“

„Ba, nu-mi lipsesce nici o dōga macaru, domnule Aristide!“ respunse nenea Radu lasandu-se pe unu scaunu.

Domnulu Aristide Nusm'a eră furiosu, cu atātu mai furiosu fiindu-că nu poteă domoli acelu sēmtiu de frica, ce-lu cuprinsesē de cāndu recunoscuse situatiunea deruta a casei s'ale, si care-lu munceă cu atātu mai greu, cu cātu cineva se portă mai necuviinciosu fația de elu.

„Se vedi domnule Aristide,“ reluă nenea Radu cuvēntulu, „noi cesti alalti de pela sate nu santemu atātu de prosti precum ne credeti d.-vōstre. Totu odata suntemu temetori si ast'feliu sēmtiu unele lucruri, de care altii pōte că nici nu visēza si care se adevarescu mai pe urma...“

Domnulu Aristide deveniă din ce in ce totu mai neliniscitu.

„Asia dara nu te miră domnule Aristide audiēdu din gur'a mea unu adeveru, la care nu s'a induratu a se gandi pāna acum nici unu sufletu de omu.“

„Si care este acestu adeveru,“ îngănă domnulu Aristide, care se facusē galbenu că cēr'a.

„Că zarafi'a domni'ale nu stă, precumu crede lumea.“

„Nene Radule, ce indrasnesci a vorbi?“

„Sciu, că este o indraznēla a-ti spune acēst'a in fația, dar' nu me sfiescu. Binele lui Jonic'a, de care trebue se me ingrigiescu, că de unu fiu alu meu, 'mi poruncesce a me portă asia.“

Domnulu Aristide scōse unu suspinu greu. Se credeă perdutu. I-i pareă reu, că nu executase planulu seu de a se declară falitu.

„Nu-ti dorescu nici unu reu!“

„Nu, vedu eu, că-mi voiesci numai binele,“ dîse domnulu Aristide cu amaru.

„Ar' fi o prostie din partea mea, dēca asiu voi se te stricu; inse atāt'a 'ti spunu: aibi grigie de banii lui Jonica, implinesce-ti detori'a fația de elu; din venitul capitalului seu pōte pré bine traī la scoli din tieri streine, dēca n'ai se te impotrivesci dorintiei lui. Si acum trimite vorba a-casa; se vina visitiulu cu căii si cu trasur'a că se aduci pe Jonic'a dela Ulmeni“

„Esti unu omu primejdiosu nene Radule. Ai o gura că unu briciu, ai poté lesne se-mi taiu firulu cînstei mele si alu creditului meu cu parerile d.-t'ale despre starea mea. Ori cātu de gre-site ar' fi acele pareri, nu potu ingaduī că se strabata printre ōmeni. Lumea este rea si crede reulu. Cu atātu mai vērtoșu ti s'ar' da crediementu d.-t'ale, dēca de-odata s'ar' unī si Jonic'a cu d.-t'a spre a me defaimă. Asia dara, 'ti implinescu totu ce ceri, că se-ti legu limb'a d.-t'ale cea rea. Cāndu va fi Jonic'a érași la mine, credu că nu-ti va mai dá

in glasu si atunci pōte se-ti umble gur'a, că-ci nu-mi va face nici o stricatiune.

„Bine, bine, domnule! Poti se dîci ori ce-i vré, din ale mele nu me scoti Din rentate nu ti-oiu face eu d.-t'ale nici unu reu, dar' dēca te-ai incumetă d.-t'a a te portă cu Jonic'a precum nu-mi va placē mie, atunci vei vedē...“

„Te rogu moderēza-te cu amenintiarile d.-t'ale.“

„Bine dîci, erām p'aci se uitu de Ferencz. Tocmél'a se prinde si pentru densulu.“

„Dēca nu voiesci se-lu ierti.“

„Nici de cumu.“

„Fie, ti-lu jertfescu.“

„Asia dara se ne vedemu sanatosi la Ulmeni. Pāna-i tramite d.-t'a se-ti vie caret'a eu am facutu diumetate din drumu. Ne vedemu inse negresitu, chiar' astadi.“

„Da nene Radule.“

CAPITOLUL XV.

Presemne.

Ferencz eră favoritul dōmnei.

Basatu pe trecerea ce avea dinaintea stapēnei, 'si permitea adese-ori cāte o insolentia, precum 'si permise-sē fația de nenea Radu.

Amenintiarile acestui'a 'lu revoltasera, dar' nu-lu speriaseră de locu.

Trecāndu-i necazulu, uită cu totul de acestu incidentu neplacutu.

Domnulu Aristide plecase inadeveru si readuse încă in decursulu inaintea, prandiului pe Jonic'a.

Cāndu se dete josu din trasura strigă de resună curtea:

„Unde este Ferencz, vit'a incaltiată!“

„Ce strigi asia!“ replică dōmn'a Nusm'a, care scoserē capulu prin ferēstra.

„Ferencz, de ce nu alērga, cāndu aude că sosescu!“

„Fiindu-că nu eră obiceiulu pāna acum,“ dîse servitoriulu, care venise la fația locului.

„Nu eră obicei, asia se răspunde ticalosule!“ racni domnulu Nusm'a si redicā man'a, că se lovēscă pe Ferencz.

Acest'a se feri, domnulu Nusm'a se invērti in giurulu seu si eră pe-aci se pice.

„Afara cu tine se nu te mai vedu!“

„Ce ai pentru Domnedieu?“ întrebă dōmn'a Nusm'a.

„Ce am, ce n'am, pe acestu ticalosu se nu-lu mai vedu in ochi.“

„Jonic'a destulu de frapatu deja prin fap-tulu că domnulu Aristide venise in persōna se-lu aduca dela Ulmeni dupa cum i-i fagaduise nenea Radu, acum se uimī cu totul, vediēdu că domnulu Aristide se grabiă asia de multu a indeplenī dorintia acelu satēnu si cu privire la Ferencz.

Nenea Radu, cāndu plecase domnulu Aristide dela Ulmeni, striga-se in urm'a lui:

„Se nu uiti de a gonī pe Ferencz.“

Jonic'a staruise a află dela domnulu Aristide caus'a acestei stranie recomandatiuni, dar' elu

Mari'a Magdalen'a si Mari'a lui Jacobu si Salomi'a au cumperatu miresme si au mersu se unga trupulu lui Isusu
il intrându in morminte, au vediutu pe unu teneru siediundu de-a drépt'a, imbracatu in vestmentu albu si s'au spaimentatu. Iar' elu
se-a disu loru: — „Nu ve spaimentati. Pre Isusu Nazarineanulu 'lu cautati? S'a scolatu, nu este aici, — éta si loculu unde l'au fostu
pusu pre elu!”
(Ev. Marcu c. XVI. v. 1. 5. 6.)

nu-i dete nici unu răspunsu la acést'a, ci remase aprópe cu totulu mutu in întregulu percursu alu drumului dela Ulmeni pana la Ștefaneschi.

Jonic'a nu erá curiosu din fire, dara portarea din urma a domnului Aristide i se pareá asia de strania iucátu se hotári a ispití in acést'a privintia numai de câtu pe dóm'n'a Nusm'a.

Intre Jonic'a si soçi'a domnului Aristide nu prea domniá vre-unu sêmtiu de iubire. Cocón'a Nusm'a l'ar' fi iubitú pôte, déca n'ar' fi trebuitú cá se se ocupe asia de multu cu caçialusii, cu pisi-cele si cu paserile ei, fiindu inse tare ocupata cu aceste fiintie dragalasie, apoi avêndu a ingrigi afara de ast'a si de revarele cele cu flori nu-i pré remané têmpu, cá se se intereseze si de Jonic'a, ér' acést'a nu cunoscuse giugulire de mama, deci nici nu doriá, cá alti copii o alipire óre-care langa o femeia.

In acestu momentu dóm'n'a Nusm'a erá fórté superata de gonirea lui Ferencz, care sciá se se ingrigiêasca asia de bine de caçialusii ei; se-i spele, se-i duca in preumblare si se le dee de mân-care.

„Unde ai fosu?“ dîse ea cãm restita cãtra Jonic'a. Asia este omulu, cându i s'a aprinsu man'a, staruiesce a-si versá foculu.

„La Ulmeni!“

„La parintii tei?“

„Da!“

„Audiám, cá nu mai voiái se te intorci!“

„Nici nu m'asi fi intorsu, déca n'ar' fi venitú domnulu Nusm'a dupa mine.“

„Ce felu de lucruri face barbatulu-meu? A nebunitu? Pe tine te aduce indereptu, ér' pe Ferencz 'lu gonesce!“

„Nici eu nu-mi potú esplicá acést'a, dar' mai puçiau inca unu altu lucru.“

„Care.“

„Cà atátu readucerea mea, câtu si gonirea lui Ferencz, pare se le fi facutu dupa cererea talui meu.“

„Dupa cererea lui nenea Radu?“

„Da!“

„Asi! nu se pôte!“

Dupa acést'a exclamare, dóm'n'a Nusm'a remase pe ganduri.

„Si totusi“ dîse ea dupa o mica pauza, s'ar' poté se aibi dreptate. Am auditu dela servitóre, cá nenea Radu s'a sêmtitu adi deminétia vatematu de Ferencz, si cá ducându-se l'ar' fi amenintiatu, cá-lu va scóte din slujba.

„Eu inse-ti spunu cá tat'a mi-a predisu atátu venirea domnului Nusm'a dupa mine, câtu si gonirea lui Ferencz.“

„Ce voru fi avêndu ei amendoí?“

„Tocm'a ast'a voiám se sciú si eu.“

„De multu m'am ganditu cá trebue se fie ceva-si intre Aristide si intre nenea Radu!“

„Te-ai ganditu numai fãra se afli ceva-si hotarítu.“

„Nici nu mi-am pré batutu capulu cá se afli. Dar' de cându te-a adusu in casa, nu mi s'a parutu lucrulu curatu.“

„Eu vedeám, cá ve erá doru se aveti unu copilu in casa.“

„Asia vedeám si eu despre Aristide, dar' cându am auditu, ci spuneá ast'a despre mine, l'am banuitu, cá umbla cu alte scopuri, dupa cum si umbla.“

„Ai aflatu dóra ceva-si?“

„Nu, intemplerile de astadi inse m'au convinsu.“

„Oh, scumpa cocóna, déca vei afli, spune-mi si mie, cá-ci suntú siguru, cá este ceva-si ce me atinge pe mine de aprópe. De cându 'mi aducu aminte, n'am potutu nici odata crede, cá Radu din Ulmeni si nevasta-s'a se fie adeveratii mei parinti.“

„Se pôte dieu, cá misterulu pe care am dori se-lu desvalimu, acopere si originea nascerei t'ale. Déca voiesci se staruiescu in acestu lucru, trebue se-mi vii intru ajutoriu. Mai inainte de tóte este de lipsa se sciú de óri ce lucru ce ai facutu. De ce te-ai dusu eri la Ulmeni?“

„Fiindu-cá nu mai poteám stá aici!“

„Esplica-te.“

„Domnulu Nusm'a 'mi propuse se intru in zaraf'a s'a, se invetiú tréb'a, pentru-cá mai tardiu se me faca tovarasiu alu seu.“

„Pe tine?“

„Pe mine!“

„Misterulu devine din ce in ce totu mai intunecatú. De buna voie nu ti-a facutu Aristide acésta oferta. Tu ai refusatú?“

„Da!“

„Pentru ce?“

„Pentru-cá nu-mi potú inchipui alta cariera, de câtu ace'a pe care mi-am alesu-o!“

„Voiesci se te faci medicu?“

„Da!“

„Si ai fi preferatu mai bine se te lipsesci de tóte câte ai avutu pâna acum, se traiesci dupa midilócele lui nenea Radu, decátu se parasesci idei'a t'a?“

„Da!“

„Me miru de fermitatea caracterului teu, dar' pôte fi si incapatínare. Eu un'a te-asi fi lasatu unde te-ai dusu, si chiar' Aristide, dupa câtu 'lu sciú eu, ar' fi facutu asia, déca s'ar' fi potutu luá dupa capulu seu.“

„Suntu convinsu, cá atêrna intru câtv'a dela tata-meu!“

„Da, nenea Radu trebue se aiba o influintia hotarítore asup'r'a lui Aristide, dar' lasa cá vomu afli noi asta.“

De atunci dóm'n'a Nusm'a urmariá cu mai mare atentiune toti pasii soçiului ei, si descoperí cá erá adese-ori tristú, cá grigiele 'lu urmariáu din ce in ce totu mai tare. Cându 'lu întrebá, ce are, i respunse pe scurtu: afacerile.

Domnulu Aristide nu fusesé darnicu de cându se insurase, ba erá scumpu, de câte-ori se tratá despre lucruri destinate pentru viét'ia intima, scumpu asia dara in ale mâncarii, nu tieneá gazete, nu cumperá carti, ér' cându erá vorb'a de o chel-

tuiela pentru ochii lumii, de haine, de o reprezentatiune teatrala, atunci domnulu Aristide Nusem'a nu se dá inapoi. Acum inse cârtia cu multu mai multu, er' in ale mâncarei si in celelalte devenise de o avaritie cumplita.

Ajunsesè de nu mai mâncă de câtu strictulu necesaru pentru a-si sustiené vieti'a. Bucatari'a esista apròpe numai pentru servitorime, care eră lasata la vechiulu regimu, cà-ci si ea facea parte din lume.

Stapèni mâncău mai puçinu, inse nu din economia, ci fiindu-cà nu eră sanetosu a se indopă cu atâtea mâncari Asia dicea domnulu Aristide.

Soci'a-s'a nici acumu nu se temea de adeveru.

Cu tôte acestea eră tare neliniscita; se asceptă dela o di la alt'a se audia de unu reu.

(Va urmă.)

TEOCHARU ALEXI.

LIN'A.

lori culege mandr'a Lina
Si 'mpletesce
O cununa la pribeagulu
Ce iubesc;

Si asiédia lângă rosa
Rosmarinu.
Rosa-su eu, sioptesce dèns'a
Cu-unu suspinn;

Èra elu e rosmarinulu
Infloritu;
Si e cea mai mandra flóre
Ce-am iubit.

Pe-alui frunte eu voiu pune
Darulu meu;
Si se nu mai vescu diésca
Me-oiu rogá lui Domnedieu.

Inse-abia a pusu cunun'a
Pe-a lui capu;
Si frumós'a rosa 'ndata
Foile si-a scuturata.

Dara foile iubite,
Nu cadeau,
Ci pe rosmarinulu verde
Se opriau;

Si n'a plânsu fromós'a Lina,
Ci cu dragu
Si-a 'nchinatu vieti'a tóta
La dragutulu seu pribeagu.

Ah! din vieti'a ei frumósă
Au cadiutu
Tôte florile ce-odata
A 'nfloritu...

Inse ea i li-au datu tôte
Lui cu dragu —
Si-a fostu fericita 'n vieti'a
Lângă dragulu ei pribeagu.

Georgiu Simu.

PACALITII.

— Noveleta. —

Cocón'a Smaranda nu eră frumósă, dar' eră fêta de dile. — Nu dicu eu: fêta betrâna — càci ce e mai frumosu cà vorb'a frumósă? — dar' eră fêta càm de dile.

A fostu ea cându-va ceva mai frumósă, si cu multu mai tènèra; dar' inzedaru, tôte-su trecătoare in lumea ast'a ticalósă.

Nu s'a maritatu, si nici cà voia se se marite. Èta o femeia, care nu eră pe unu gându cu altele!

Nu s'a maritatu, cà-ci avea multi grelusi. Si acesti grelusi atat'a i-a cântatu in urechi, pâna ce a remasu fêta — erám se dicu: betrâna.

„Toti barbatii 'su misiei.“ — Asia i-i spuneau grelusii ei.

Toti barbatii 'su misiei, vênatori dupa interese, si toti mesura lumea, ómenii si damele cu mesur'a interesului lor.

Facu frumosulu, jóra pe frundia si pe iérba, 'ti facu mine si-ti genunchia — cà se te seduca se-i servesci lui, se-ti oferesci averea, tinereti'a gratiile pentru ei.

'Ti ambla pe su feréstă, 'ti suspina nóptea la luna, 'ti facu serenada — cà se te scóta din fire, se te invoiesci a te dá sclava lui.

Asia facu ei cu tôte damele; dar' grelusii cocónei Smaranda mai aveau unu cupletu pentru ea.

Cocón'a Smarand'a eră avută, si tinerii pândiau dupa averea ei.

Acestea erau ideile cocónei.

Cà-ci ce e dreptu — spuneau unii, cà cocón'a Smarand'a are avere colosala. — Ce are, càtu are, unde are — nu mai scia nimenea se-ti spuna; dar' combinau cà are.

Unii se nédaiău cà ar' avé fôrte puçinu, s'au plane nimicu; dar' altii diceau, cà in odai'a cocónei este unu sicriu mare, inferecatu cu pente de feru, — cà Cocón'a Smarand'a siede pe bani cà draculu pe caldare, si nu se 'ntinde la ei, de sgârçita ce e.

Si cei ce o credeau avuta, aveau cuvântu se créda.

Cà-ci parintii cocónei au fostu avuti — precum diceau. Tatalu ei, in compenie cu unu unchiu au dusu negustorie mare, si 'ntorceau banulu, pe faça si pe dosu, cum le placea.

Se certau cu armenii, portau procese cu grecii, se pacaliău cu jidanii, — cumperau si vindeau negotiul, pei, cașcavalu si brânza usturoie, feru, moronu, fluere si drêmbóie — totu ce puia banu.

Si-i credea lumea avuti, fôrte avuti.

Pentru ace'a credea cocón'a Smarand'a cà tinerii nu pentru ea, ci pentru avere o-ar' lua.

Dar' betranulu a moritu, si a remasu negotiulu, peile, branz'a cea usturoie, moronulu, fluerele si drêmbelile in grumadii unchiului cocónei.

Cocón'a si-a scosu partea, si traiău retrase cu o matusia a ei.

Tieneau două odăitii, mobilate modestu, si traiau simplu.

Unii diceau că n'au din ce spesă, alții diceau că cocón'a Smarand'a e sgarcita.

Destula că eră feta de dîle.

Nu-i vorba! I-ar' fi placutu ei se se marite, dar' barbatii estia 'su prea misiei.

Déca ar' veni unulu de care se créda ea că intr'adeveru o iubesc — olio! — maritas'aru cum e foculu, dar' „barbatii 'su toti misiei“

Avea ea bani, seau n'avea, — nu scia altulu de câtu ea; dar' ea scia că lumea o crede avuta. Apoi, ori că intr'adeveru eră avuta, ori că i placea se o créda lumea avuta, — ea nu dicea în veci că ea n'ar' avé bani.

Asia statea ea, coconiti'a, — nu desuadajduindu, nu abdicîndu, — ci asceptandu langa cantecele grelusiloru ei.

Dar' cum nu-ti vine posn'a cându nici nu cugeti?

Eră la perceptoratu regescu unu perceptoru, omu holteiu, — care inca fusesé ténenu ore-cându, dar' vrést'a nu i se potea constată, că-ci perise matricul'a de pe acele timpuri.

Omulu dedatu cu calculu, care credeă despre sine că sci aritmetic'a, se priuse a deslegă itiele si socotelele coconei Smarand'e.

Scia si elu că de mare lucru s'a prinsu; dar' elu scia ce face.

Că-ci ce scia elu nu scia nimenea. — Că omu nu potea se scie, dar' elu scia că perceptoru.

Cocón'a Smarand'a venia în persóna la tóte termenele căte cu unu valu de cupóne, domnulu perceptoru le schimbă în bani gat'a, si cocón'a Smarand'a, încarcata de sume mari mergea, si — tacea.

Perceptorulu eră omu de tómnă. Pe tîmpulu cându mirósa omulu a camforu, gur'a a herbateiu, — urechile astupate, petiórele în flanelu, — cu unu cuventu, omu care doria pace si odihna, dar' cu deosebire o femeia, care se-i fierba herbateulu.

Vediendu elu pe cocón'a Smarand'a, ba banii schimbati pentru cupóne, 'si facu planulu: cocón'a ar' fi buna de sozia.

Intr'o di se presentă la cocón'a — oblu si frumosu.

Fracu, cilindru, manusi — cum e laptele. Omu de salonu, gesticulatie nobila, vorba dulce — cum se cade.

Faci'a — ce e dreptu — areta cam betrana, sbercita si ochii obosela; dar' tienut'a lui, de si cam intaritata, — apoi perulu lui negru si undulantu, dintii intregi si albi cum e margéu'a — 'lu aretau mai ténenu si mai voinicu de câtu cum eră aieve.

Cocón'a Smarand'a se afla magulita, — eră femeia si ea, — si i-i placura multu complimentele si tamai'a ce domnulu perceptoru sciú se-i faca cu multa istetime.

Domnulu perceptoru nu a facutu troncu cu usi'a 'n casa — cum se dice, — nu i-a facutu declaratiuni, nu i-a ceratu man'a, — scia elu tacic'a, — i-a facutu vediut'a, si alta nimicu.

„Ce omu de treba, — disse cocón'a Smarand'a, paguba că atāt'a-su de misiei barbatii estia Nu-i pasă ei de barbatu, nu i-i trebuia ei maritu, — dar' domnulu perceptoru totusi i-i batuse unu cuiu în capu.

Perceptorulu mai veni si a două ora. — Totu voinicu, totu elegantu, totu vorba dulce si tamaiie.

„Póte dînsulu nu va fi atātu de misieli cá ceialalti“ — disse cocón'a Smarand'a.

Perceptorulu mai veni si a trei'a ora.

„Nu-i vorba“ — disse Smarand'a, — „sciu io că toti barbatii 'su misiei, dar' acestu unulu totusi e omu de treba.“

Dă-i cocóna, dă-i!

Ei, domnulu perceptoru demaneti'a si ser'a trecea pe su feresta, facea complimente, si le petrecea cu zimbete gratiose, — ba începù cu presente — flori, bombone.... si intreprinse atacu generalu în contr'a anticei cetati.

Cându cugeta elu că cetatea stă slabu — se aruncă elu că o bomba.

Se presentă inaintea cocóniei, mai chititu si mai sleitu că ori cându, si i-i ceru man'a.

Cocón'a Smarand'a statu frapata si nu sciú ce se dica.

Dar' dupa unu tîmpu 'si veni în ori.

'Si vediu intrupatu unu visu, visulu feteloru. 'Lu vediu cu ochii, amblandu în petióre, mare si frumosu.

Ea — mirésa, ea — nevêsta, — cu barbatulu de bratiu, — în petreceri, în concerte, în baluri, în teatru — ea, cu barbatulu ei.

Intinse man'a domnului perceptoru, si i-i promisè.

Dar' dupa ce a mersu elu, era i-a inceputu grelusii: „toti barbatii-su misiei.“ Ore nu cupónele 'a scosu din minte, ore iubesc-o intr'adeveru?

„Nó, ascepta; déca ai tu minte, si io am disse cocón'a viciéna si-si facu unu planu mare. Dar' tacu cu elu. Tacea si ascepta.

Intr'o di veni perceptoru la ea — mirele la mirésa.

Cocón'a 'lu primi afabilu, apoi se puse pe unu scaunu vis-à-vis de elu.

— Domnule perceptoru! — disse cocón'a. N'asiu vré că mai tardiu se te afli insielatu si se fii nefericitu.

Perceptorulu facu o inchinatiune cu unu zimbetu ore cum consciu si binevoitoriu.

— Déca cugeti d-t'a că eu asiu fi o feta avuta: te insieli. Eu nu-su avuta, la averea mea nu poti se calculezi.

Ei, cugeta perceptoru — cocón'a e viciéna, si era-lu taià mintea la cupóne, — apoi respunsè seriosu:

— N'am ceratu avere cocóna Smarand'a. Dorescu o anima buna si iubitoare, ast'a o ceru.

Hm. ore? cugeta cocón'a.

Statu unu tîmpu, se pareă că cugeta. Odata i-se vediu că o diare trecundu-i preste faci'a.

„Nó, stăi, se te punu io în focu — cugeta ea. Déca esci diamantu, nu te vei topi.“

— Domnule, eu am scaderi!

— Omenii 'su cu scaderi, cocóna. — Si eu am scaderi, cà-ci sum omu, si nu e nimicu perfectu in lume.

— Dar' eu am scaderi mari domnule perceptoru; scaderi, cari nu se vedu. Cine scie, deca le-ai vedé, nu ai retirá.

— Nu!

Cocón'a Smarand'a se scolà in petióre, si i-i puse man'a pe umeru.

„Nó, cea din urma lovitura — cugetà ea.

— Domnule, poteai se iubesci o femeia care pórtá peruca, care n'are unu peru pe capu?

Cându audî perceptorul acésta descoperire, se parú cà i-se oglinda faci'a de bucurie.

— Pentru ce nu?

— Vede domnule, eu portu peruca.

— Cocóna Smaranda! Anim'a, sufletulu suntu cele ce cucerescu, si ce iubimu. Eu me indestulescu cu acestea, si me aflu pe destulu recompensatu pentru alte scaderi.

— Bine, dise cocón'a.

Si in puçinu tẽmpu se facú nunt'a.

Dupa nunta, intr'o di, se cugetà dõmn'a Smarand'a se faca o gluma. 'Si inchipuiá càta frica va portá barbatulu ei cându o-a vedé cu capulu golu cá napulu.

— Mèi barbate — dise ea. Aide se ne cunoşcemu tote scaderile.

— Bine! Eu mergu intr'alta odaia 'mi facu toalet'a si-apoi vinu încóce cu capulu plesiuvu si cu tóte scaderile mele. Fà si tu asia!

— Fórte bene!

— Aide!

Smarand'a eşi intr'alta odaie.

Si-si alese toalet'a cea mai frumósa, se fie mai frumósa de càtu ori cându. Apoi statù inaintea oglindei sî-si facú frisur'a mai cocheta si mai undulanta de càtu de alte ori.

Dõmn'a Smarand'a aveá unu peru bogatu. Si vorb'a, cà ea pórtá peruca a fostu numai o proba pentru barbatulu seu.

'Si inchipuiá càtu de bine i va paré cându va vedé cà ea nu-i asia de urita precum o credeá.

Cându fù gat'a intrà in odaie.

Cum se deschise usi'a tiépà, cà si cându calca omulu pe cód'a sierpelui.

Inaintea ei, la mеса stateá o figura ce nu mai semená a omu, unu scheletu cu capulu de bostanu.

Erá barbatulu ei, elu cu tóte scaderile lui.

Capulu lui erá golu cá pilugulu, gur'a lui lata cá la pesce, — peruca lui si dintii stateáu pe mеса inaintea lui.

*

Dõmn'a Smarand'a — ce se faca — s'a impacatu cu sórtea, dar' nu i-a venit se mai faca asemenea glume.

Dar' s'a impacatu; cà-ci perceptorul erá blandu si prevenitoriu faci'a de ea. Apoi cu vorba buna, cu tactica nimerita te dedái. Omu cu omu se dedá.

Dar' banii — obligatiile acele nu mai veniáu in vorba.

„Amiculu Familiei.“ An. X.—1886 Nr. 8.

— Tu Smaranda — dise odata barbatulu, — numai din precautie te 'ntrebu, — vedi tu càtu e lumea de rea, atatea furturi se facu si jafuri — unde-ti tieni tu banii si obligatiile?

Dõmn'a Smarand'a facú ochi mari.

— Ce bani?

— Ce bani? Banii schimbati pe cupóne, si apoi, — scii, hârtiile....

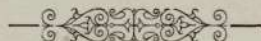
— Ei, precepu? Acele-su cupónele unchiului meu, barbate. Scii draga, elu siede la sate, si cându are termine pentru de a schimbá cupóne mi le tramite mie. Eu le schimbu si i le tramitu fàra scadere.

Dar' am unu unchiu bunu, Domnedieu se-i resplatésca. Elu m'a scósu din tóte lipsele, si mi-a datu o renta anuala pâna m'am maritatu.

Barbatulu a facutu si elu ochi mari, si a tacutu.

Ce se faca? S'a dedatu si elu, s'a dedatu si ea.

V. R. Buticescu.

BAB'A DOCHI'A.

— Legenda mitologico-poporala. — *)

I.

In tẽmpulu mai de demultu
Bab'a Dochia-a avutu
Unu fetioru ce-lu inorase,
De nevêsta i-i luase:
O fetitia cá unu crinu
Din alu verei Maiu seninu.
Dar' firetec'a de Baba
Si 'ncepù la cërta 'ngraba,
Cà-ci uria pre nora-s'a,
Si in veci o totu mustrá
Càtu in viétia ei custá. —
Intr'o di sócr'a i-a datu
Lâna négra de spalatu
Si-ast'feliu ei a cuventatu:
„Mergi la riu langa fõntana
Si totu spala-acést'a lâna
Pan' va fi din négra alba
Cum e flórea cea de nalba,
Cà-alba de n'ó vei spalá
Bine n'ai ce asceptá!“ —
Nor'a-atunci la riu s'a dusu
Haine dalbe a supusu
Si spalá mai diu'a 'ntregra,
Dar' lân'a-a remasu totu négra;
Degetele-i s'au belitu,
Sângele o a napaditu
Càtu si ap'a a rositu,
Si scapandu suspine-adũnce
Ea 'ncepù atunci a plãnge.

*) Acésta legenda o-am auditu in prosa dela poporu in mai multe locuri ale comitatului Bihoru, ce apoi preluerandu-o eu in viersuri, dorescu de a se publicá din ace'a cauza cá se se arete prin o nóua dovéda ca romanulu nu numai in partile muntóse ci chiar' si pe siesurile ungurene pana la Tis'a, are acelea-si credintie credite din mitologi'a strabuna, acelea-si traditiuni si ace'a-si limba si romanitate. De si acestu mitu alu Babei Dochiei — precum dice d.-lu At. M. Marienescu (nr. 31. 32. 33 din „Familia“ an. 1872), de si acestu mitu póte fi unu esemplu pentru sôcerele rele, totusi scopulu principalu a acestui'a e de a reprezenta lupt'a iernei cu primavér'a in dilele babeloru. Bab'a Dochia reprezenta érn'a, nor'a florile ce le aduce primavér'a. Martisorulu e primavér'a carele ucise pre Bab'a, adeca: érn'a fetiorulu e legatur'a cea mai naturala intre sócr'a si nora, adeca: intre érna si primavér'a; elu apartiene mai multu elementului Babei Dochiei, ca-ci urmandu acestie'a la munte si elu a peritu. Celea 12 cosidece însémna: 12 dile a babeloru ce urméza dela 1 martiu v. pe care di eade numele „Eudochia.“ Personificatiunea lui Martisoru ni aréta unele remasitie din cultulu paganu alu Dieului Marte, ce servece spre demonstrarea romanismului in Dacia! A se vedé mai pre largu cesplicatiunea din profesiune a acestui mitu la loelnu suprà citatu!

Aut.

II.

Cum spelă si cum plangeă
 Langa dâns'a se iviă:
 Santulu Petru cu Christosu.
 — „Flóre dalba, crinu frumosu,
 De ce plangi? de ce suspini?“
 — „Ômeni buni, ômeni straini
 Ôre cum nu-oîu lacrimă,
 Ôre cum nu-oîu suspină
 Că-am o sócra fôrte rea,
 Si nu potu traî cu ea.
 Ad' mi-a datu acést'a lâna
 Că se-o totu spelu la fântana
 Pan' va fi din négra alba
 Cum e flóreă cea de nalba,
 Că-alba de nu-o voiu spelă
 Bine n'am ce asceptă!“
 — „Flóre dalba, crinu frumosu
 — Dîse ei atunci Christosu —
 Déca lucrulu stă asia
 N'ai de ce te intristă,
 Ci mai spelă lan'a iéra
 Că-ci va fi alba pe séra,
 Éta-ti dáu si nisce flori.
 — Ce gasiramu caletori —
 Micsiune si cocosiei
 Se te molcomesi cu ei,
 Re'ntorcîndu tu dela vale
 Dă din flori si sócrei t'ale!“

III.

Nor'a florile luă
 La urechia-si le-anină
 Si-apoi éra mai spelă
 Pan' la-alu sórelui sfîntitu.
 Er' cându fû pela 'nmurgitu
 Ea 'ncarca lan'a pe capu
 Si porni cu voia 'n grabu,
 Si cându lan'a-a descarcatu
 Tare s'a imbucuratu:
 Că-ci acea luciă de alba
 Că si flóreă cea de nalba;
 Ce privindu Bab'a Dochia
 Er' se-aprinse de mania
 Că-ci acum n'avea ce-i face:
 Vina nu poteă se-i bage.
 Dar' vediîndu că ea-are flori
 — Precumu n'avea de-alte ori —
 Ocarindu o i-a dîsu:
 — „Nor'a mea te faci de risu
 Si-ti aduci pe capu rusîne:
 Că-ai dragntiu pre ôre cive,
 Elu ti-a datu flori la fântana!“
 — „Nu crede sócra beţrâna,
 Nu su dela ceva fetioru,
 Ci dela fêtu Martisoru,
 Elu 'mi dede o chitia 'n vale
 Că se-ti dáu si domnit'ale!“
 — „Vai de elu ce Martisoru
 Eu 'lu tragu prin ciurisoru!“
 — Dîse bab'a — si-lu huli,
 Dar' cându florile privi
 Intru sêne socotî:
 Că la munte-i primavéra
 Deci va scôte mane-afora
 De-odata cu diorile:
 Caprele si oile.

IV.

Cându de dîua a albitu
 Cătra fîiu-si a graitu:
 „Hai la munte Dragomire
 Că afara e 'nflorire,
 Têmpulu este de esîtu
 Că-ci pasiunea a 'nverditu,
 Tu din fluera vei cantă
 Eu la doine-ti voiu jocă!“

— „Nu se pôte inca mama,
 Că-ci baga numai de sêma:
 Numai Fauru a trecut
 Martisi ru mai este multu!“
 — „Ce-mi pasa de Faurariu
 Eu 'lu tragu prin gaunariu,
 Si pre Martisoru
 Prin celu ciurisoru!“
 Ea de elu nu ascultă
 Ci cu sêne 'si luă:
 Dóuesprediece cosióce
 Ne-avêndu cugetu de-a re'ntôrce,
 Si plecă cu-alu seu fetioru
 Ocarindu pre Martisoru.

V.

De-acasa porni cu sóre,
 Cându sosi fuse ninsóre,
 Alta di-incepû cu plóia,
 Mai fû sóre, — acusi porhóie
 Si-acusi éra inghietă,
 Têmpulu totu se stramută.
 Pre Baba-o lasă noroculu,
 Că-ci udandu-se cosioculu
 Celu de-asupr'a a 'nghetiatu,
 Ea pe tofe l'a-aruncatu,
 Că-i eră greu de portatu;
 Si-apoi éra s'a mai dusu
 Totu pe culme mai in susu
 Dupa capre, dupa oi
 Cu fetiorulu amendoî,
 Pentru-că cantău pasiune
 Unde-ar' fi ierburi mai bune.
 Tóta diu'a ce urmă
 Altu cosiocu mai inghietă;
 Si Dochia vrendu, nevrendu
 Le-aruncă tóte pe rëndu.
 Dragomiru a degeratu
 Si pe gura-i s'a formatu
 Sloiu cum este-unu flueraşu.
 — „Dragomire-alu meu doinasu
 — Strigă bab'a alui mama
 Nebagandu bine de sêma —
 Cum! eu nu mai potu de frigu
 Tu mai dîci pe celu colnicu!“
 — Si-atunci Babei se-aretă
 Martisoru si-o 'ntrebă:
 „Cum 'ti place primavér'a?
 Ti-ai uitatu dóra tocmél'a
 Că se joci, se salti in sboru
 Cându 'ti dîce-alu teu fetioru
 Doine mandre pe colnicu,
 Că neci norei nu-i fû frigu
 Că se spele pe o lâna
 Tóta diu'a la fântana!“
 — Martisorulu disparû;
 Frigulu éra-si incepû
 Cu viscole totu mai crunte,
 Si bab'a-inghietă pe munte
 Dimpreuna cu-a ei turma.
 — Ea cu Dragomiru in urma
 Si cu turm'a ce a avutu:
 Stani de pétra s'au facutu.

* * *
 Spunu că stanulu babei crunte
 Cu-a ei capre si oi multe
 Pâna adi se vedu pe munte;
 Er' de lînga-a ei petióre
 Ese o apa curgătorie. —
 Caletorii de-o privescu
 'Si facu cruce si-o ferescu!

Vasiliu Budescu.

UNIVERSITATEA DIN COTNARU ȘI ALTE ȘCOLE ROM. DIN SECL. XV—XVII.

(Urmare.)

6. Se pare, că intru acéști'a dispunere a școlorului s'ale Alexandru, în urm'a relațiilor și legăturilor s'ale politice cu potestatele pre atunci regatu polon, a avut încâtu-va învedere universitatea dein Cracovi'a cu puțin mai înainte înființată de Casimir III., éra de Vladislav Jagello în 1401 ameliorată¹⁾, cumu și alte institute de învățământ ale Poloniei. Dăra sistem'a și metodu învățăturilor, că principe alu unei țiere cu populațiunea mai totă de confesiunea orientală, le conformă totuși după ale școlorului dein metropolea creștinismului resaritenu.

Trecem la acestu locu preste întrebarea, că cumu érá pre timpurile dein vorba sistem'a acelor școle constantinopolitane și ce metodu domina într'insele? Amintim numai atât'a că în evulu mediu dein cultur'a antică încă mai multa remase în țierile grecesci. Imperiulu bizantin, desî tare cu anevoi, se aperi totuși de barbari, și prelânga totă dejosirea caracterului și lăngedirea poterilor de viață și pastră tesaurii sei literari tagm'a sa de erudiți, institutele sale de cultura regulate și ordinate, și prin tôte aceste posesiunea supremației spiretuali în lumea creștină, precum și o continuitate neîntreruptă de scrietori celu puțin relative buni, ba chiaru și de bunu gustu.²⁾ Éra în special referitoriu la școlele române dein discușiune memorăm cu ce ne spune Alexandru Hasdeu, că „la noi au ajuns și câte-va povetuiiri în sureturi, despre care se învăță în școlele Moldaviei în vécurile XV și XVI, și ele sîerbesc de lauda procopselei profesorilor moldavi; asemenea a ajuns și o prescurtare (synopsis) a istoriei universale de la zidirea lumii, aflată în scrisorile calugherului Ieremia.“³⁾

Se nu ne mirăm, că dein academi'a sucevănă a lui Alesandru celu bunu lipsesce studiulu limbii române. Spiretulu tempului vechiu, cumu ne e cunoscutu, și la alte popora europene, preferă învățarea limbilor străine și în limbă străină. Mai multu: teologi'a veche creștină și profund'a religiositate dein evulu vechiu și mediu facuse chiaru lucru misticu dein trei limbe ale Bibliei, dein gréc'a, latin'a și ebre'a, că ôresi cumu mai sante, în care singure ar' fi iertatu a se celebră și traduce liturgi'a și alte cărți divine⁴⁾.

Estu numeru misticu de trei limbe lu-vedem și în academi'a lui Alesandru, cu singur'a substituie a limbii ebraice prein cea slavónă. Limb'a maternă se suge asiă-dicundu deodată cu laptele murescu, n'are lipsa de a se propune și învăță prin școle, — cugetă și argumentă cei vechi. În respectulu acest'a chiaru și mării reformatiuni basericesci dein secl. XVI. numai pe încetu și numai încâtu-va i succese a subții n'orii prejudeciului și usului învechit, abia revoluțiunile mai n'oue apreniundu în acestu punctu popólorulu făcl'a deplinei cunoștințe a adevărului.

7. Înse Moldov'a ne presenta în acestu periodu o tentativă, o încercare și mai însemnată pe terimulu institutelor de învățământ și culturali române. Pana cându Alesandru celu bunu și mare, precumu i dău cronicile țierei, întru înființarea școlorului s'ale sucevănă că creștinu resaritenu remane alipitu p'aci cu trupu cu sufletu de sistem'a și metodu școlorului dein metropolea creștinătății orientale, Iacubu Despotu voda dein contra se adopera între anii 1561—1563 a plântă unu institutu de învățământu superióre european apusenu în patri'a română. În acéști'a, că în multe altele sub decursulu istoriei, interesele, ideile orientelui și occidentelui se crucisiera în patriele locuite de Romani; Romanii stau la crucea drumurilor.

Dăra se considerăm ceva mai de aproape începutulu și fasile acestei încercări porare memorabili în istoria gîntii noastre române.

Iacubu Despotu a fostu unu culezătoriu aventurariu, căruia ori-ce și ori câte i se potu impută, numai lips'a de genialitate ba¹⁾. Adevărulu nume i érá Joane Basilicu. La rogarea miserului și tata lu-luă la sine și lu-portă la școlă unu anumitu Iacubu Heraclidu, carele pretindea a se trage din sângele principilor de Samos și Paros și în ôstea imperatului Carolu V conducea o ceta de calareti greci pe lăfa, și la a carui mórte Ioane Basilicu punendu mîn'a pe documentele repausatului, începù de aci încolo a usurpă numele mortului seu domnu. Ast'felu după ce cutieră țierile Europei apusane, după ce fece acolo cunoștință cu mai multi principi ai republicii civili și literare, după-ce publică unele tractate scrise în limb'a latină și în altele. și după ce luă parte chiaru la unele expedițiuni resbelice: după tôte aceste cu succesu polon și imperatescu germano-român și cu ajutorulu cătoru-va pretinsi consăngeni și amici ai sei moldoveni, dendu-se pre sene

lingvis scriptus est titulus crucis Christi (Ioann 19), ad designandum, quod omni lingua, quae per hanc triplicem intelligitur, Deum laudare et confiteri debet, quia D. n. Jesus gloria est Patris. Licet enim sint multa genera linguarum, istae tamen principales sunt: hebraea propter legem et quia est aliarum mater, graeca propter sapientiam, latina propter nobilitatem et dominium Romani imperii.“ Cfr. S. August in ps. 58.

¹⁾ G. Missail o. c. pag. 485 lu-numesce „sventuraticu de geniu.“

¹⁾ Meyer Conversat. Lexik., sub v. Universitäten. Struvius Bibliotheca hist. liter. selecta. Jenae 1763 pag. 1917.

²⁾ Carl v. Rotteck Allgem. Geschichte, Braunschweig 1853, V, pag. 362.

³⁾ Al. Hasdeu, la A. Pumnulu Lect. rom., Vien'a 1864, IV. 1. pag. 124.

⁴⁾ Hilarius proleg. in psal. Durandus l. 4. c. 1. n. 36: „Notandum est, quod in missae officio, ubi Christi passio repraesentatur, tribus linguarum generibus utimur, scil. graeca, hebraea et latina, ad significandum, quod his tribus

de descendentă deîn prosapi'a Despotiloru bisan-
tini, în 1561 se acapară de tronulu Moldaviei.¹⁾

Întreprinderea nice n'a potutu fi tare grea
pentru unu omu multu patitu, esptu si genial
că Iacobu Despotu. Cercustările, în care se află
pe atunce Moldov'a, favorii de minune atari în-
treprinderi aventurarie ambițioase. De o parte avi-
ditatea regatelor și imperatiilor limitrofe de
a-si supune acést'a că și alalte tierisióre rom.,
de alt'a ambițiunea p'aci neesplabile a boiariloru
de a se vedé fie-care impresoratu de stralucirea
cātu de efemera, desi plina de pericle, a tronului
éca principalile cause ale imperachieriloru intes-
tine și sbuciumariloru, ce înca de pe atunci ince-
pura a periclita deîn ce în ce mai multu mésarulu
principatu, pana ce mai în urma lu-adusera p'aci
la marginea mormântului! Éca, în puține cuvinte
starea lui publica politico-sociale deîn periodulu
cestiunatu! Un'a starea acést'a, pre carea dical'a
rom. cotidiana o astemena cu a celui pusu între
barosu și necovala.

Estu-modu dara Iacobu Despotu ajunsse pe
restempulu scurtu de vre-o trei ani domnu alu
Moldaviei. Nu intra în cadrulu disertatiunei pre-
senti a caractrisă cu deamenuntulu regimulu lui
Despotu voda, pre care cronicile la începutu 'lu
dîcu a fi fostu bunu, éra mai pe urma reu de
nesuferitu. Reu, mai vertosu deîn caus'a nesatu-
ratei s'ale sete de bani, pentru cascigarea caror'a
nu se shiă a-si mestecă auctoritatea s'a principé-
sca chiaru și în afacerile de despartiri au nedespar-
tiri matrimoniale.

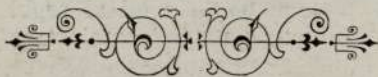
„Ad quid mortalia pectora cogis

Auri sacra fames?“ (Virg.)

Nici se nu ne prea mirămu de acést'a. Tôte
faptele și lucrurile deîn lume își au consecințele
și logic'a loru înesorabila. Despotu ajunsse la dom-
nia cu miđuळे moralmente neiertate și pre căli
neiertate: ci atari miđuळे se casciga și atari
căli se pardosescu cu auru, precumu se întempla
acést'a porurea în state și epoche corupte.

(Va urmă.)

Gregoriu Silas.

FEMEIA — BARBATULU.

— Cugetari si maxime. —

O femeia perfecta este o frumoasă floare na-
turală, pe cându unu barbatu perfectu este o fiin-
ta perfecționată prin arte și cultura.

(Doctorulu filosofu Julius Barasiu.)

*

Barbatulu este o judecata care sîmte; femeia
unu sentimentu care judecă. (Fat'a Nix.)

*

Femeile suntu milose. Unu barbatu care dă
nu dă de cătu banii, femeia mai adauge și anim'a
s'a. (E. Legouvé.)

*

Instinctulu femeiloru e se fie mangăitoare:
dorerea le atrage cum atrage și oglind'a pe cio-
cărani. (Teofilu Gautier.)

*

Dintr'o suta de barbati, vei gasi doi descepti;
dintr'o suta de femei vei gasi un'a prôsta. Iaca
proportiunea. (M-me de Girardin.)

*

Femeile suntu capabile de totu ce'a ce fa-
cemu noi (barbatii), și sîngur'a diferința care este
între ele și noi este că ele suntu mai de anima.
(Voltaire.)

*

O femeia care muncesce și care judecă, nu
se va lasă lesne a fi sedusa. Încercă-se cinev'a a
seduce o femeia care 'și nutresce singura copilulu
seu. care se ocupa a căscigă onestu traiulu pentru
a-lu nutri. (Alexandre Veill.)

*

Tôte femeile suntu crescute din copilarie în
credința că idealulu caracterului loru este cu to-
tulu contrariu de alu barbatului; suntu dresate
ast'felu că nescă ființe fără voinția proprie gat'a
a fi supuse și a cedă voinței altui'a. (Stuart Mill.)

*

O femeia în vîrstă, care ar' avea copii și
unu barbatu care o menăgiédia, ar' fi o nebuna
deca s'ar' lasă a fi curțată de unu baiatu.
(M-me Saitsut.)

*

Nimicu mai nefirescu și mai caraghiosu, că o
femeia care trecută de patruzeci ani ar' mai face
pe tineric'a. Dansulu, cochetaria și ochii dulci
suntu apanagiulu femeiloru tenere. (M-me Saitsut.)

*

Barbatii facu legile, femeile inse facu mora-
vurile. Educatieunea femeiloru este dar' unu lucru
de o mai mare importantia, pentru-că ea exercita
o mare influența asupr'a moralității poporeloru.
(M-me D'Adhémar.)

*

Barbatii numescu defecte la femei, tôte ca-
litatele care nu le au ei insisi. (M-me Cecile G. N....)

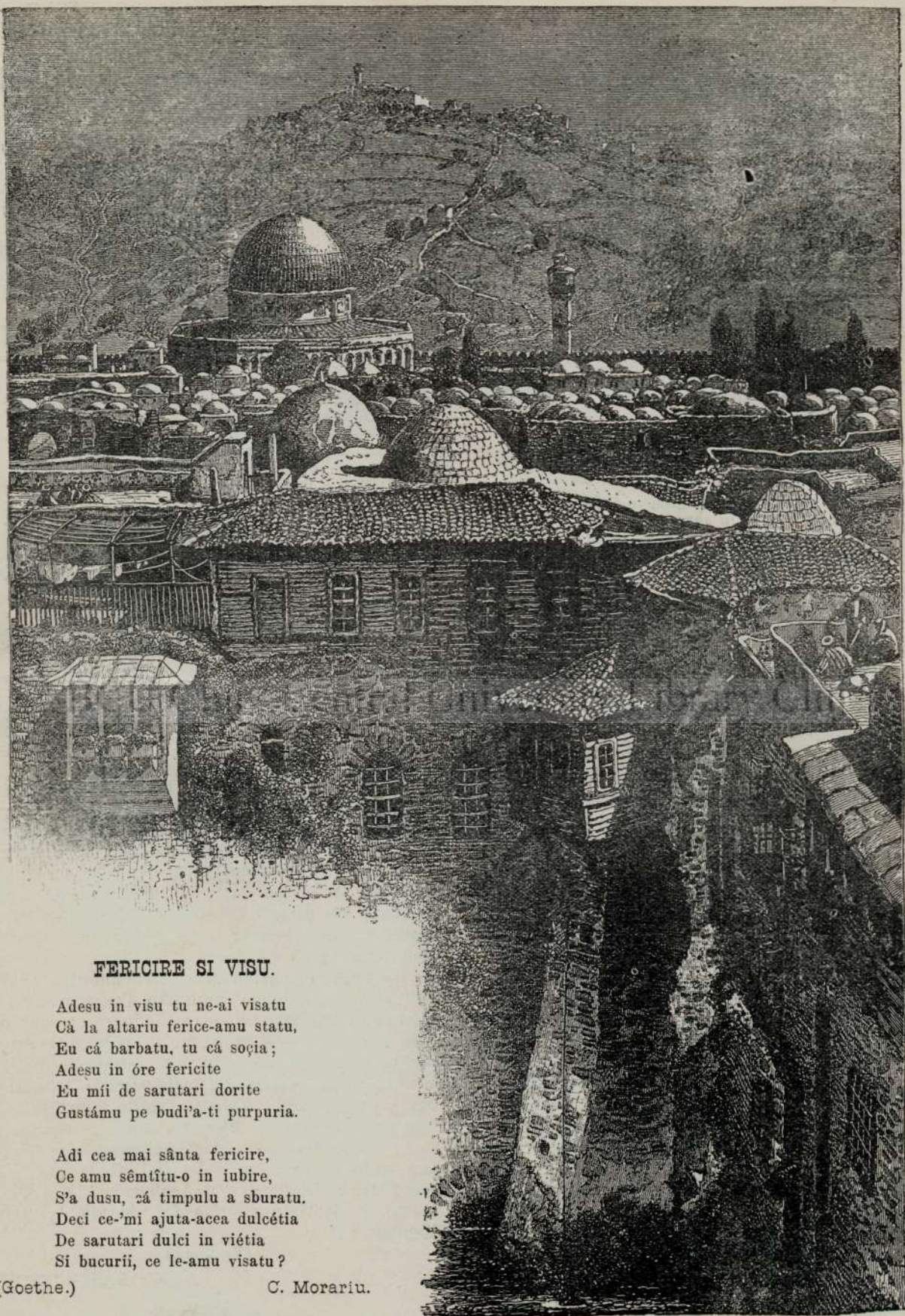
*

Déca amu scî se întielegemu femeia, amu vedé,
că în sufletulu ei, traesce pentru altii. Ea traesce
pentru altii chiar' în momentele ei de egoismu.
(Caroline de Barrau.)

Culese de J. Aristotelu.

¹⁾ Vedi mai pre largu Joannes Sommer Pirnensis de
Joanne Jacobo Despota Moldaviae vajvoda, Wittenbergae 1581.

FERICIRE SI VISU.

Adesu in visu tu ne-ai visatu
Cà la altariu ferice-amu statu,
Eu cá barbatu, tu cá soția;
Adesu in ore fericite
Eu mii de sarutari dorite
Gustámu pe budi'a-ti purpuria.

Adi cea mai sânta fericire,
Ce amu sêmîtu-o in iubire,
S'a dusu, cá timpul a sburatu.
Deci ce-'mi ajuta-acea dulcétia
De sarutari dulci in viétia
Si bucurii, ce le-amu visatu?

(Goethe.)

C. Morariu.

JERUSALIMULU VECHIU.

PRIVIRE ASUPR'A LITERATUREI ROMANE.

(Urmare.)

— Gr. Alexandrescu, se nascu la 1812 in Têrgoviste; — sântiendu ardore pentru poezie si mai cu osebite pentru fabula (Boulu si Vitiululu etc.) si satira, in care se distinsu, cautându a imita pe câtu se pôte mai bine pe Lafontaine si Boileau, se alipi de tempuriu pe lângă maestrulu Eliade, dela care află multe si prin care 'si stabili o directie in carier'a s'a poetica. Fineti'a, ironi'a si vehementi'a sunt calitatile de frunte ale stilului seu. Greseli de versificatie a facutu o multime pe cari epoc'a in care a traitu i-le iertă. A remasu dela acestu scriitoriu, unu volumu de poezii, epigrame, fabule etc.

Dămu aci cā exemplu, câteva versuri din poezi'a s'a: „Ucigasiulu fără voie“ ce denota puternicul penelu alu artistului:

„Scheletu de-alta lume, cu forme cumplite,
Rângindu cătra mine priviă neclintitu:
In mân'a-i uscata, in unghii ascutite
Tienea o femeel..., din capu-i sdrobotu

Muşcă câte odata, muşcă cu turbare,
Si creeri si ôse din gura-i cadeă;
Uimitu remasesemi: la ori ce mişcare
Pareă cā ea rupe din anim'a mea!“ etc.

— Antonu Panu, se nascu pela finea veacului XVIII-a, si in flori pâna la diumetatea dōu'a a vécului actualu cā primul si celu mai distinsu poetu popularu. Naturalulu, veselulu, naivitatea sunt caracterele esentiale ale stilului seu.

Spitalulu Amoru (stihuri); Nasdravaniele lui Nastratinu Hoge, Povestea vorbei etc. sunt expresiunea talentului seu poeticu.

In panteonulu literaru alu României, dîce V. Alexandri, imagin'a lui Antonu Panu pôrta unu sigilu caracteristicu si multu interesantu.

Ea ne apare cu intieptiunea filosofica a stramosilor pe frunte si cu risulu reutaciosu a lui Pepelea pe buze.

Urmatori'a poveste: „Tieganulu potlogaru“ se caracteriseza printr'unu spiritu viu, glumeti si printr'unu stilu concisu si curgetoriu:

TIEGANULU POTLOGARU.

„Unu tieganu odata a intratu se fure,
Cându éta stapênulu in mâni c'o secure!
— Ce cauti tiegane, (î-i dîse) 'n gradina?
— M'a aruncatu vântulu, nu sunt eu de vina.
— Te-a aruncatu vântulu?... Ast'a nu te scapa;
Dar' ce cata ghiar'a-ti infipta in cépa?
— Me-apucăiu de dēns'a se nu me iee vântulu.
— De giab'a, tiegane, nu ti-ai gasitu sfantulu:
Dēca-i asia ciōra, de ce-ti umplu-si traist'a?
— Apoi, românicu, vedi ast'a e ast'a!“

— A. Donici, este unulu din cei mai insemnati fabulisti ai tierei; se nascu in Jasi pela finele secolului trecut si traie pâna la 1870.

Stilulu in care scrie este naturalu, curentu si plinu de farmecu. Mesur'a versificatiei si rim'a sunt adesea neobservate, — dar' aceste greseli trebuescu trecute cu vederea, considerându poterea ideilor s'ale si epoc'a in care a traitu.

Nu ar' fi in adeveru permis adu unui poetu seu scriitoriu de a nu-si desfasiură ideile cu precisie, corectie si varietate de stilu; cā-ci unde ar' fi progresulu cându amu starui in perpetuarea reului iar' nu in cultivarea binelui, frumosului si adeverului?!....

— Cesaru Boliacu (1813—1881), escelă in prosa, in care desvoltă cea mai mare energie si facilitate de stilu; in poezie adesea reusiesce, mai cu osebite cându descrie suferintiele tieranului in tēpii cându eră coplesitu de ciocoi!

In poezi'a s'a: „Sil'a“ găsimu urmatorele versuri pornite dintr'unu sēntiementu adeveratu poeticu:

— „Tat'a spuneă odata cā aveămu si noi mosie,
De ce-ati vëndutu-o mama? cā î-i reu in iobagie,
Muncesti pentru streinu!“

Si-o lacrima din pleopa-i luci precum lueste
Pe gēn'a aurorei o rōua ce pisteste
Dintr'unu azuru seninu! —

„Sufia in peptulu măsai cā dōr' s'o incaldiēsa;
Î-i caută cojoculu.... dar' unde se-lu gasēsa,
Cā-ci e la arendasiu,

De-odata cu caldarea luatu zalognu in sila
Pe-o ôrba datorie. — O! Dōmne, fie-ti mila
De robu si de clacasiu!“

Printre scrierile s'ale de capetenie se citēdia: Poezii, satire etc. Buciumulu, Trompet'a Carpatiloru (Jurnale) si Matild'a (opera teatrala).

— M. Cogalniceanu, omu de statu, politicu eminentu, oratoru escelentu, istoricu profundu, se nascu in 1817 si trecu prin cele mai inalte demnitati ale statului. — Dintre scrierile s'ale de capetenie, citamu: Letopisetiile României si Cronicele Româniloru. — Stilulu seu este curentu, adeseori vehementu si plinu de vioiciune.

— N. Balcescu (1819—1852), dotatu cu inalte calitati spirituale si cu sēntiemente patriotice, se distinsu printre literatii români ai vécului actualu. Elu fū celu de antaiu care intreprinsu a scrie o istorie critica a Româniloru. Istori'a lui Mihaiu Vitēzulu, este unu capu de opera in literatur'a nōstra si cu dreptu cuventu se pôte consideră cā unulu din cele mai pretiōse margaritare ale istoriei nationale!

— A. Treb. Laurianu, doctoru in filosofie, (1810—1881) se nascu lângă Sibiu in Transilvani'a. Fū unulu din barbatii cei mai luminati si mai distinsi in statu. — Luă parte in cele mai critice tēpuri cā reprezentantu alu intereselor tierei si se distinsu printre cei mai patrioti barbati in mişcarile din 1848. Exercită multu tempu functiunea de profesoru de litere la universitatea tierei si de presiedinte alu societatiei academice. Scrise mai multe opere asupr'a Istoriei, Geografiei, Filosofiei etc. si Dictionariulu Academicu, la care conclucră si invetiatiulu profesoru de limb'a latina, Maximu.

(Va urmă.)

A. G. DRAGHICESCU.

NOTIUNI DE ECONOMIA DOMESTICA.

(Urmare.)

5. *Intrebuintiarea si impartirea buna a timpului si a lucrului.*

Intrebuintiarea buna a timpului este o pârgie de capetenia in economi'a casnica. Valoarea timpului este nepretuita de mare si cându dice Englezulu că timpul e banu, mai totu in acea-si intielesu se exprima si Românulu, că timpul e scumpu si fiecare are mare dreptate. De ace'a deca vrei se ai totu-de-a-un'a bani, invetia a folosi bine timpul. Predicatori in potriv'a banilor, precum erau in vechime, astadi nu se mai afla; pentru-că omulu, — fie elu de ori ce stare si positione, adi fără bani e că fără mâni, seu mai pe scurtu e mortu. In economi'a casnica inse, timpul trebuie bine folositu nu numai pentru de a casciga bani, ci si pentru de a seversî toate lucrurile din sfera economiei casnice la vremea lor. De ace'a bun'a economă e datore, că si aci se premérgea totu-de-a-un'a cu esemplu bunu; toate lucrurile se le seversiesca la timpul potrivit, dupa cum le-a destinatu ea mai dinainte.

Cu deosebire la tiara demaneti'a trebuie se aiba grigia de nutrementulu trebuintiosu pentru lucratori, pentru vite, pentru paseri; se ia sem'a var'a deca in gradina nu trebuie ceva udatu, plivitu seu altu-cev'a. La amedi li se lasa lucratoriloru dupa mâncare puținu timp de repausu, că prin ace'a poterile slabite prin incordarea prea mare la lucru, se renoiescu si-si capeta era-si starea de mai nainte si asia si lucrulu are mai bunu sporiu, decâtu atunci cându nu se lasa de locu se odichnesca.

Nu de mai puțin importantia este scolaria de demaneti'a. Proverbulu dice:

Cine se scôla de demaneti'a
Face multa tréba 'n piatia.

Era nemoritorulu Franklinu adauge: „Culcarea timpuria si scolaria de demaneti'a face pe omu sanetosu, avutu si intieptu. Pe cându inca toti ai casii dormu, pasii burei economie se misca linu prin casa si incepe a ordina sau a pregati unele si altele lucruri de trebuintia pe cându se voru scolă ceialalti. Priveghieza deca care-va din casa n'are lipsa de schimburi curate, seu deca nu este ceva de reparatu la vre-o haina. Totu in acel'a-si timpu pôte ceti ceva folositoriu in o carte, seu in alt'a, pentru că si ea se pôta stă in rându cu ce'a lalta lume mai cultivata si mai cu sciintia. Ba chiar' si in economi'a mai restrinsa a casii se cere, că bun'a economă se posieda ore-care cunoscentie din descoperirile si inventiunile mai noue precum si de rezultatele mai recente ale sciintiei. Si apoi nu trebuie se uitamu neci ace'a, că femeia in casa nu este numai economă si ingrigitoare buna, ci totu-de-odata si crescătoare seu educatoare a celor necrescuti inca din casa si acést'a nu numai in ace'a ce privesce crescerea fizica, ci si in ace'a ce atinge crescerea intelectuala si morala. A face incercari si experimente nesigure cu crescerea co-

piiloru nu-i este permisu nici odata unei mame sub ce'a mai grea responsabilitate morala inaintea lumii si inaintea lui Domnedieu. Dar' vomu mai reveni mai târziu asupr'a acestui punctu atât de importantu.

Intr'o di că intr'alt'a, demaneti'a bun'a economă dă din camer'a de provisiune totu ce este de lipsa pentru ferbere in ace'a di si priveghieza deca are toate cele de lipsa pentru acést'a, era deca n'are trebuie a se procură la momentu, pentru-că la timpul destinatu pentru mâncare se nu se sêmia in bucate nici o scadere. Pentru mâncare trebuie se destineze intervaluri anumite si proportionate si dela care se nu se abata, de câtu pôte numai atunci, cându in familie am fi urmatu unele intemplari si schimburi neprevedute. Unde sunt copii de scôla si unde sunt lucratori de di, acést'a trebuintia resulta de sene, că-ci ei nu trebuie se astepte dupa mâncare preste soroculu lor sciutu si prin ace'a se pierda vremea in zedaru si numai se tândalesca lucrulu totu cu gândulu la mâncare.

Totu cu privire la mâncarea lucratoriloru seu a servitoriloru si a servitoareloru, bun'a economă trebuie se iee in bagare de sêma si ace'a, că precum ori ce omu are lipsa de o hrana buna, nutritore si curata, totu asia ei, că si ei sunt oameni si numai asia vom poté seversî lucruri bune, trainice si frumoșe.

Mai departe. Lucruri de acelea, care nu se potu face in tota diu'a, cum e: spelatulu podineloru, curatirea prafulu prin casa, vapsitul, curatitul pivnitiei s. a. m. inca trebuie se li-se destineze din vreme unui timp anumitu din septemâna pentru seversirea lor, si inca asia, că lucrulu cel'altu destinatu pentru fie-care di, se nu suferă nici o scadere.

Fôrte nimeritu si aprôpe de neaparata trebuintia pentru mergerea sigura, buna si regulata a trebiloru din economi'a casnica este si ace'a, că fie-care economă se aiba in cas'a s'a unu césu bunu de parete. Totu căm de ace'a-si tréba sunt si asia numitele césuri magice, care trasu in tota diu'a cum se cade, la unu timp anumitu din nopte dupa cum a fostu regulatu, incepe a face o larma grósnica in casa de trebuie se te pomenesci, vrându-nevrându. Acest'a trebuie se se pastreze bine că si celu de parete, că se nu intre prafu in elu, si cându se observa acést'a, atunci trebuie curatitu prin ace'a că suflamu cu putere in elu, seu 'lu stergemu cu unu fulgu seu cu o periutia mica si môle.

Ser'a dupa-ce ceialalti ai casii si-au ispravitu toate lucrurile destinate pentru diu'a ace'a, bun'a economă mai are inca ceva de lucru. Ea trebuie se-si iee acum condicutia de di seu diurnalulu de casa, si se-si insemneze frumosieli toate intratele, esitele si respective toate venitele si cheltuelile din ace'a di. Normele seu regulile, dupa care trebuie portata acést'a condicutia, se voru aretă mai josu, unde vom vorbi ceva si despre comptabilitatea domestica. Totu acum e timpul, că se li-se distri-

buiésca lucrătoriloru lucrulu de mâne, cá dema-néti'a fie-care se scie de ce se se apuce.

Înainte de culcare bun'a económa mai are de a observá inca si ace'a, déca suntu tóte cele de lipsa preste nópte in ordine si déca in ce'a ce privesce siguranți'a de nópte este bine provediuta si pe deplinu multiemita. In urm'a acestor'a însemnându-si patulu cu semnul st. cruci, se va dá la odichna.

Se nu para nimeni aceste lucruri prea copilaresci, pentru-cá mai totu-de-a-un'a pagubele si relele cele mai mari si mai multe ce se întâmpla adese-ori in economi'a casnica, cá si ori unde in societate, urméza din desconsiderarea unoru lucruri socotite de o prea mica însemnatate. Scóte dela o mașina cátu de mare numai unu cuisioru cátu de micu si ve-ti vedé ce disordine va urmá in întreg'a mașina. Si apoi cine nu scie se implinésca si se dirigieze lucruri mici si la parere neînsemnate, acel'a siguru nici la mai mari nu se pricepe cá băt'a.

(Va urmá.)

J. DARIU.

NUMERII 76 si 77.

— Naratiune istorica. —

(Urmare.)

Asia dara! díse rídiédu Mazuchelli catra Fedoru, e totu in ordine? ai privitu cu deameruntulu portretulu tatalui d.-tale?

— A facutu o impresiune adúnca asupr'a mea, respunsé junele mișcatu.

— Eu credu! 'lu intrerupsé majorulu într'unu tonu, care la vedere cuprindeá in sene o ironia amara. Nemic'a nu face o impresiune mai adúnca asupr'a omului decâtu aceea ce-lu surprinde pre neasceptatu. Si mie nu-mi merge alt'mintrea si inca din dóue puncte de vedere.

Fedoru' chiar' voiá se întrebe pre majoru despre întielesulu cuvintelorú din urma, dar' chiar' in momentul acél'a aparú unu ceausiu alu seraskirului si reportá, cá pasi'a ascépta pre parlamentar. Fedoru cu puține vorbe amicale 'si luá adio dela grecu si dela frumós'a Anastasia, care dupa cum adause elu, poteá se fie numai pentru puține díle, apoi urmá majorului, care inca in iutiéla spusé frumósei copile o multime de cuvinte frivole si lingusitóre, prin care inse intru nemic'a nu sgudul sêmtieméntulu ce-lu nutriá fația de Fedoru.

Dupa ce cunoscutii nostrii percursera o multime de coridóre, care cá in unu labirintu conduceáu dintr'o sala in alt'a, ajunsera in urma in sal'a de audientia a Seraskirului. Aci aflara ei afara de Seraskiru pre cei siepte principii ai Crimiei si pre multi alti oficiéri de capetenie turcesci. Fația gubernatoriului desí aretá o flegma turcésca, totusi tradá trasuri escelente ale unui ostasi probatu

si patítu. Principii cea mai mare parte eráu mai teneri, privirea le erá martiala si trasurile feje-lorú eráu tataresci. Unulu dintre acei'a pareá a cunósce in persóna pre Mazuchelli cá-ci 'lu salutá cu o clatire de capu amicala, la ce majorulu nu respunsé cu asemenea, de óre-ce elu, dupa cum cugetá Fedoru, nu a observatu acést'a.

Dupa salutarile indatinate majorulu începú in limb'a franceza a spune Seraskirului, cá elu e tramisu din partea lui Suwarow impreuna cu insoțitoriulu seu a propune predarea fortaretiei. Adause in termini energici, cá in casu ce nu va urmá in terminu de trei díle va fi luata cu asaltu, generalulu e decisu a lasá totu ce e omu se tréca pre sub ascutítulu sabiei.

Principii Crimiei pareáu a precepe pučinu limb'a francesca, cá-ci ei vorbiáu între dènsii desí incetu dara in termini aspri, la care impregiurare Fedoru fece atentu pre Mazuchelli. Mazuchelli continuá dícúndu, cá i-se pare, cá cei presentu nu 'lu precepu bene, si cá voiesce ale vorbí in limb'a turcésca. Cându a începutu a vorbí majorulu, Fedoru fece o descoperire, care numai pučinu 'lu surprinse cá aflarea Anastasiei si a portretului tatalui seu. Elu a fostu in tēmpulu prunciei s'ale in Moldov'a si Români'a, unde avú ocașiunea de a audí feliurite dialecte, 'si aduceá aminte de multime de cuvinte, dara nu poteá destinge la care din acele limbi apartiēnu. Cátu de mare fú mirarea lui, cându nu numai pricepeá pre deplinu unele cuvinte ale majorului, dar' precepu in genere si cuprinsulu vorbírei acelu'i'a. Mirarea lui fú si mai mare, cându crediú a precepe, cá Mazuchelli animéza pre turci la resistintia. Majorulu le spuse, cá in casu ce dènsii ar' fi in stare a se mai sustiené baremu 14 díle, in acelu tēmpu s'ar' apropiá vezirulu dela Brail'a, a carui sosire ar' schimbá totu cursulu lucruriloru. I se pareá lui Fedoru, cá elu vorbesce despre hartiele referitórie la sórtea venitória a Crimiei. Junele standu cá ametítu la audiulu acestoru vorbe, abia 'si mai poteá face computu despre observarile facute. Deodata observá, cá privirile tuturorú suntu atíntite asupr'a lui, ba i-se parú, cá unulu din chani întrebá, cá nu l'ar' poté cascigá si pre elu in partea lorú, la ce respunsé Mazuchelli, cá inca nu e securu de dènsulu. Tóte acestea fecera pre june atátu de confusu, încátu nu mai sciá despre dènsulu déca e treazu sau viséza. Elu 'si vení in sene, cându Mazuchelli continuá in limb'a franceza, cá ori ce pertractari mai îndelungate ar' fi superflue, si cá se róga a fi lasatu cá se se departe.

Varii sêmtiemente umplurá anim'a lui Fedoru pre cale catra casa. Aflarea Anastasiei i-a departatu in unele privintie unu valu de pre ochi. Unele suveniru, pre care le tieneá elu cá visuri, i se infacișara cá realitate. Elu 'si aduceá din ce in ce mai chiar' amiute de anii prunciei s'ale. Cá si cum ar vedé înainte ochiloru 'si revocá in memoria tempulu cându se jucá cu mic'a Anastasia prin pavilonulu cunoscutu dejá, pâna cându tatalu-se cu betránulu grecu 'si petreceáu la o bu-

telia de vinu albu de Crimea. Din ce în ce 'si aducea mai bine aminte de fiecare unghiu alu gradinei. Si cum s'a dezvoltat din mic'a copila unu modelu de frumseția. Cugetulu lui nu se mai poate desparti de dâns'a si abia acceptă ocasiunea de-a-o mai revede.

Intre atari meditari si cugete încântătorie ajunse la cuartirulu generalu. Abia ajunse Fedoru la cuartirulu seu si se si apucă a marca cu precisiune calea pre unu planu, care 'lu avea la mână, anume calea, care trebuiau se o apuce colonele indata ce voru fi ocupatu forturile, că se atace cavalerulu din partea de către cetate. Elu mersé numai decâtu că se-lu predé comandantulu generalu. Suwarow eră de asta-data în laune forte bune. Elu caută la desemnulu lui Fedoru cu cea mai mare atentiune. Dupa-ce pusé inca câteva întrebări junelui, veni vorb'a despre Mazuchelli. 'Lu laudă pentru tînuța lui resoluta față de pasia precum si pentru impregiurarea, că a curmatu ori ce pertractare mai departe. Cuvintele generalulu aduseră pre Fedoru în mare perplesitate. Mazuchelli se vedeă a fi facutu raportu generalulu si a-i fi descrisă favorabilu modulu de pertractare, ce'a ce observase si Fedoru din parte-i eră în deplina consonantia cu inceputulu si finea convorbirei majorulu cu seraskirulu, dara nu poate se aduca în consonantia cu ce'a, ce credeă elu că a întielesu din convorbirea în limb'a turcésca. Dar' laud'a ce o seceră pentru desemnarea acurata si ducătoria la scopu a calei mentionate 'lu scosé din perplesitate si mai vîrtosu impregiurarea că generalulu s'a aretatu forte multiemițu cu dînsulu.

Unu adjutantu intră în launtru. Elu reportă că armat'a, conformu ordinulu datu, stă gat'a de bataia. Suwarow clati din capu, acel'a se departă.

Noi vomu asaltă asta nopte Ismailulu! dișe generalulu cu sânge rece, desbracandu-si uniform'a cea simpla si imbracandu alt'a ornata cu cruci si stele, cari straluciau de briliante. Eu am lasatu se ésa afara trupele si vréu se le vorbescu. D-t'a me vei însoci. Noi vomu mai recognosciă terenulu inca înainte de zpunerea sórelui.

Elu luă unu portretu alu imperatesei alu carui rame erau ornate cu diamante, fece preste dînsulu semnu crucei, 'lu sarută si repetîndu inca odata semnu crucei 'lu pusé la gîtu; în urma esî pre usia. Aci erau în acceptare câti-va cosaci de ordonantia, dintre cari unulu adusé unu calu însielatu pentru Fedoru.

Incaleca! dișe generalulu cu unu surisu sarcasticu. Acest'a nu invétia a curbetă înainte dameloru din ferestri în Petropole, dara credu, că la casu de amu dá în o marascina la re'ntórcere dela recognosciare seau amu veni într'unu periclu, mai iute ti-ar' mântui viétia de câtu alu d-t'ale.

Fedoru cunosceă natur'a generalulu, care si cându eră cu bunavointia si ingrigiatu pentru cineva, inca se feriă a tradă ace'a si mai vîrtosu se nisuiă a o ascunde prin observari de natura sarcastica.

Pre cale către trupe vorbiă Suwarow, desî încungiuratu de multime de oficeri, numai cu Fedoru. Elu intră din ce în ce mai detailu în vorba despre constructiunea fortareției, si Fedoru se miră, că barbatulu, pre care în curtea dela Petropole 'lu descriseseră că diumetate selbaticu, documentă cunoscintie adênci matematice si inginerice. Mai multu inse se miră Fedoru, cându vorbiă de curagiulu turciloru în casu de aperare, despre fortificatiunile lor si modulu de lupta, făcîndu observari filosofice, ba amestecă si frase întregi de prin poetii francesi, cari tóte documentara că elu a facutu studii înseminate, si ce'a ce a studiatu scie cu temeu aplică la viétia practica.

Ajungîndu la trupe dede ordinu a se formă colone si merse inaintea unui despartimentu, care constă din patru bataliône de grenadiri fanagorici, ei erau sub comand'a generalulu Lwow. Fece semnu că voiesce a vorbi, care semnu fu urmatu de o tacere adîncă. Fedoru credeă că va audî o vorbire animatória din gur'a generalulu. Pre fațiele se vere încungiurate cu barba ale luptatoriloru se vedeă o acceptare încordata si o adoraie fanatică.

„Grenadiri! începû Suwarow, indata ce va sosî mediulu noptiei me voiu sculă, rogă, spală si cântă de trei ori că unu cocosiu; o racheta va sbură în aeru înainte de revarsatulu dioriloru; noi vomu asaltă Ismailulu! Totu ce ni se va opune se se ucidă; flamurile santei nóstre Rusie voru falfai demanétia pre bastiônele celea.“

Unu hură detunatori de mii de voci se înaltă în aeru că respunsu la acea rara vorbire, — armele sunară, o însufletire si o vioitiune fora margini luciă din ochii robustiloru si ferosiloru ostasi.

„Ucideti ce vi se va opune, dara crutiati pre celu invinsu!“ strigă Suwarow cu o voce stentorica, apoi plecă spre brigad'a Besborodko. Fedoru abia 'si credeă urechiloru. Eră totu unulu barbatulu oratoru si cu barbatulu, care înainte de o patrare de óra faceă acele observari profunde si filosofice? Cu tóte acestea elu trebuia se recunósca, că vorbirea a facutu o ast'feliu de impresiune asupra ostasiloru, că si care elu mai înainte abia si-ar' fi potutu presupune. Suwarow pareă a observă ce se petreceă în internulu junelui, si aruncădu o privire asupra lui pre față i-se vediură semnele unui zimbetu usioru care trecu iute.

Acést'a vorbire se repeti la tóte despartimentele, numai la o trupa de cosaci mai adause: „Cugetati la ce'a ce a-ti comisu inainte de acést'a cu 12 ani la Jaik! voi nu ve poteti spală altcum pét'a, decâtu prin vointia de a murî bucurosi, luptandu pentru bun'a nóstra imperatésa!“

La recognosciarea urmatória Suwarow documentă, că este comandantu adîncu cugetatoriu si forte atentu în cercari, care cu zelu si abnegare de sene, cercă a deschide trupeloru s'ale o cale spre învingere, si nu întrelasă nemicu ce cugetă că ar' contribui spre ascurarea acelei'a. — Elu 'si împintină calulu seu uralicu micu si cu cóma mare pâna aprópe de glaciulu fortareției, din ale

carei bastiune se deschise unu focu desu asupr'a generalului si suitei s'ale. Cu recela si cá si cându s'ar' aflá inaintea unui planu intinsu pre mésa in chili'a s'a, demarcá elu calea care aveáu se o tiena acei'a dintre ofierii inginieri, caror'a li s'a fostu concediutu conducerea vre unei colóne si faceá atentu osebitu pre Fedoru la gropile de lupi facute de turci pentru de a face calea neamblavera.

La întórcere observá Fedoru, cá trupele inaintara spre fortaretia la distantia de o puscatura de tunu. Cu intrarea serei se observara mișcari si la flotil'a de asaltu, care tóte semnaláu pregatirea pentru întreprinderea asaltului. Dela distantia la distantia eráu asediate in gramad' mari fasine, scari si alte recuise de asaltu. Din tóte partile veniáu cara cu materialu de aprinsu.

Fedoru si generalulu ajunserá la cuartirulu cestui din urma. — „Mergi tenente Steinhail! dîse Suwarow cu bunavointia cátra june in limb'a francesá, d-t'a esci teneru, juneti'a are lipsa de repausu pentru conservarea poteriloru. E o întocmire întielépta a naturei, cá a destinatu betranéti'a se fie crutiátoria cu capitalulu tempului. Eu din parte-mi nu-lu potui trece in somnu, o óra 'mi va fi de ajunsu. La trei óre te asceptu! Adio!”

Fedoru erá de totu mișcatu. Asia amicalu, asia cu bunavointia inca nu vediu se comandantu. Voiosu mersé elu cátra casa cá se studieze mai acuratu si se corecteze planulu seu pentru ascurarea colónei, ce avé se o conduce spre cavaleru. Elu aflá pre Mazuchelli de diumetate desbracatu jacúndu pre pátu. Acei'a primi pre junele seu cu observari batjocuritórie. Elu 'lu întrebá, cá crede dñsulu, cá va cadé o fortarétiá cá Ismailulu fora deschiderea trancheelor (transice—sian-tiuri de asaltu), ce'a ce nu concede asprimea tempului. O fortarétiá, in carea se afla mîi de ómeni bravi, cari de securu nu voru ceda-o pâna la unu picuru de sânge unui capu betránu si nebunu. La tóte acestea respunsé Fedoru scurtu si cu recela, si numai decátu se apucá de studiarea planului, pre care Mazuchelli sarindu din patu si privindu-lu 'lu declará de neprecisu. Elu diceá junelui cá mai bine se póte increde mesuri ochiloru si memoriei si i propusé multime de schimbári, cari tóte furá disputate cu cerbicosia din partea lui Fedoru, care erá consciu de lucrulu seu. Mazuchelli pareá a nu-i prea cadé la socotela acést'a, cá-ci machnitu versá din gura-i o multime de vorbe batjocuritórie si in urma cu unu surisu malitosu finí cu ace'a: cá securitatea de carea e predomaitu junele si-lu face a deride observarile unui ostasiu betránu, potu se provina numai din increderea, ce a sciutu se-si cascige inaintea comandantului seu, seau din impartasirile ponderóse facute din partea amicalui tatane-seu, alui Georgios Papamauros, a defterdarului (casariului), la cari cuvinte erupsé in unu rîsu de totu caracteristicu. Apoi adausé, cá in ambele casuri si elu din parte-i doresce tenentelui succesu norocosu. Fedoru respunsé la vorbele acestea cu inversiunare si-lu recercá in urma a-lu lăsá in pace, cá se-si studieze cu de-a-menuntulu

planulu, dela alu carui studiu precisu aveá se depinda viéti'a a multime de ómeni si onorea s'a. Mazuchelli bombaní câteva cuvinte in limb'a italiana, care pentru Fedoru au remasu neintielese, apoi se aruncá in tacere pre patulu seu.

La trei óre dupa mediulu noptiei se inaltá in atmosfer'a întunecósa prim'a racheta — semnalulu de a stá gat'a spre primirea ordinelor, — la patru óre a dóu'a — semnalulu pentru formarea in colóne.

Suwarow aparú in uniform'a-i decorata cu cruci si orduri pre unu calu micu donicu incungiuratu de suit'a s'a in carea erá si Fedoru, destinatu a conduce colón'a de asaltu a generalului Lwow.

Acést'a colóna se compunea din patru bataliune de grenadiri fanagoric', din unu batalionu de venatori si o suta cincidiece de tunuri. O redicatura, carea erá unu momentu póte a vre-unui principe tataricu, fú loculu pre care se suí Suwarow, cu suit'a s'a, lasandu-si calulu la pólele acei'e. O tacere momentala domniá in giuru, carea erá numai din cându in cându conturbata de strigatele departate ale santinelelor.

Erá inca nópt: adúnca.

Lasá se arunce a trei'a rachet'a, dîse Suwarow, dupa a tacere lunga cátra unu ofieru artilleristu din apropiare, care la momentu se si departá. — Din nou o adúnca tacere, carea fú conturbata prin aruncarea rachetei. Abia pocni ace'a sub cerulu întunecosu, si schinteile ei cadeáu inca asemenea steleroru cadietórie preste trupele asediate in colóne, cându Fedorú caborí depre colina si brigad'a Lwow se puse in mișcare. In tacere serbatoréscá defilá colón'a la pólele colinei. Suwarow 'si descoperi capulu: „Cugetati la sant'a nóstra Rusia! Cugetati la mam'a nóstra imperiala! Sântulu Alexandru Newsky si santulu Georgiu principii resbelului cei asemenea apostoliloru voru fi cu voi inl upt'a santa!” strigá Suwarow cátra grenadirii, ce treceáu pre dinainte, la cari cuvinte respunsé puternic'a colóna cu unu sgomotu de arme. Urmá de nou o tacere mormentala. Tacutu si cu capulu descoperitu inca stá betránu comandantu pre redicatura. De odata se deschise depre unu bastionu turcescu unu focu teribilu de tunuri, la care flotil'a de asaltu respunsé cu unu focu puternicu de tunuri si mogiare. Acésta flotila comandata de admiralulu Ribas, constá din o brigantina de trei sialupe duple, 13 lausóne si mai multu decátu 100 de barce, precum si dóne baterii de apa. In acelu momentu observara turcii si mișcarea colónelor de pre uscatu, cari eráu 6 la numeru.

Unu hur'a puternicu se inaltá in aeru din partea atacatoriloru.

(Wachsman.)

(Va urmă.)

J. Tanco.

Cronica. — Banca romana in Clusiu. Institutul de credit si de economii „Economul” si-a tienutu adunarea constituinta la Clusiu in 8 l. c., cu care ocaziune s’a constituit — alegându-si Directiunea si Comitetul de revisiune. Presedinte e Illustrissimu Domnu Alesandru Bohatielu capitanu supremu in pensiune si proprietariu in Clusiu, Directoru esecutivu e Sp. Domnu Iuliu Coroianu advocatu, Comptabilu Sp. D. Stefanu Galea secretariu la banc’a „Transilvania,” Advocatu Sp. Domnu Americu Popu advocatu.

„Economul” ’si va incepe activitatea in 3/15 Maiu a. c.

Banc’a cosmopolita din Blasiu ce se censtituisé deja s’a desfiintiatu si in locu-i, cu unu capitalu soçialu de 55 mii floreni asiediatu in 550 actii, s’a formatu unu altu institutu de creditu si de economii su numirea „Patria” — cu ace’a-si directiune.

Aniversarea mortiei lui C. A. Rosetti s’au serbatoritu in 8/20 l. c. printr’unu adeveratu pelegrinagiu la mormentu marelui decedatu. — In ace’a-si di Consiliulu comunalu alu capitalei Bucuresci au asiediatu o *pétra comemorativa* in zidulu casei in care s’a fostu nascutu marele patriotu si omu de statu alu Romaniei. Ér’ diuariulu fondatu de C. A. Rosetti „*Romaniulu*” care astadi apare su directiunea fiiului seu *Vintila* in acésta di a aparutú mai voluminosu, pe hartie si cu litere de totu nóua, aducându intre altele: 1. Unu facsimile dintr’o scrisóre inedita alui C. A. Rosetti. 2. Partidulu lui C. A. Rosetti, pe patulu mortii, dupa o fotografia facuta de d. Szölösy, in diu’a de 8/20 Aprilie 1885. 3. Câteva cugetari si note privitóre la C. A. Rosetti. 4. Unu estrasu din notele pe cari dilnicu le scriá C. A. Rosetti pâna la revolutiunea din 1848. Din acele note reese lupt’a si suferintiele ce elu indurá si se vede starea in care se afla societatea nóstra la ace’a epoca. 5. C. A. Rosetti la marea tragediana Rachel. Impresiunile ce resémti in sér’a cându merse s’o vadia in pies’a Angelo. 6. C. A. Rosetti si regin’a Italiei. Estrasu dintr’o scrisóre in care dá séma de întéluirea si convorbirea pe care o avú cu regin’a Margaret’a, fiindu la Rom’a in anulu 1879, transmisu in misiune. 7. O poesia inedita alui C. A. Rosetti din 1845 intitulata: Ca respunsulu la o scrisóre prin care-mi cereá a-i spune ce doresce sufletulu meu. 8. Cugetari din esilu. Estrasu din notele lui C. A. Rosetti.

Br. Leonida Popu, adjutantu alu Majestatiei s’ale si siefu alu cancelariei militare, a fostu decoratu cu ordinulu Danilo cl. I. alu principatulu Muntenegrinu.

Unu nou sistemu de cladire. La ministerulu instructiunei publice din Români’a se cercetéza unu nou modelu de constructiuni scolare rurale. Modelulu este prezentatu de d.-lu architectu Siutiu

cu privilegiulu constructiuniloru ce au se se faca in var’a ast’a in judetiulu Iasi. Este vorba de unu sistemu de cladiri fara caramida, ci numai din feru, lemnu si tencuiala, care s’a experimentatu prin Franci’a si prin Belgi’a.

Jubileulu papei ’lu voru serbá si damele din Rom’a intr’unu modu splendidu. In diu’a jubileulu voru impartí inaintea Vaticanului (locuinti’a papei) haine, incaltiaminte si alte daruri la toti baetii seraci coadunati. Apoi voru intrá la Pap’a si voru depune inaintea lui o cununa de flori rari si frumóse, in midiuloculu carei’a va fi portretulu papei in cadra de auru impodobita cu petrii scumpe.

Necrologu. A repausatu *Mari’a Mihailasiu* fiic’a d.-lui Iosifu Mihailasiu magistrulu postalulu in Naseudu.

Costumulu femeiloru. — In Londr’a esista o societate cu numele Rational dress Society, care tinde la reformarea costumulu femeiloru. Portulu femeiloru, pe care ’lu propune societatea, e compusu din pantaloni largi si dintr’o haina sau rochie lunga pâna aprópe de glesne si incheiata susu. In regulele societatiei se spune, cá prin acestu portu nu se vatemala nici unu organu internu nici nu se împiedeca mişcarea corpului. Suntu condammate ghelele cu călcăie inalte si corsetulu care a facutu deja multe victime. Membrii societatiei au tienutu nu de multu o intrunire in primari’a dela Westminster, in care oratórele, in frunte cu lady Haberton, au preconisatu acésta refórma in portulu femeiloru.

Modele insufletite. — Viéti’a mondana din Parisu are puçine secrete mai interesante ca proveninti’a costumeloru dameloru celoru mai elegante si chiar bogate din societatea parisiána. — Magasinele cari voiescu se-si capete unu renume facu costume fórte frumóse si le ofera gratisu dameloru la moda, dupa-ce ele ’si iáu angagiamentulu cá se nu crutie nici unulu din midiulócele diplomatiei lorú spre a face propaganda in favórea acestoru magazine. De siguru ar’ isbugni cele mai mari scandaluri déca croitorii ar’ divulgá aceste secrete. — Damele se alegu din sfer’a cea mai inalta cá-ci numai ele potu impune modele. Căti barbati nu-si ridu cu femeile lorú de modelele animate fara se-si inchipuiesca cá si ele facu parte din aceste modele. — Detaliu de notatu: De multeori cându toalet’a e de o mare valóre, damele subscriu o chitántia pentru inapoierea danteleloru séu a altoru ornamente pretiósce ce se gasescu pe costumu.

Notitie. — Crescerea Gainilorn. Societatea regala a Engliterei a recunoscutu rolui considerabilu ce trebug se aiba crescerea galitieloru in economi’a casnica, prezentandu o lista Expositiunei din Preston. — Multi proprietari englezi au inca deprinderea de a urí crescerea gainilorn. Dar’ acésta idee a venit unu’a dintre ei, care dându-si séma de statistica crescúnda a galitieloru, a prezentatu intr’unu interesantu memoriu unu tablou care representatu importatiunile de óue si de gaini ce s’au facutu in Englitera dela 1859.

Din acestu tablou se constata cá in anulu 1859 s’au importatu óua de 336,662 livre si paseri de 61,606 livre. Dela acésta data pretiulu inportatiunei a mersu crescându in fie-care anu, pâna la 1866 cându inportatiunea óualoru a atinsu cifr’a de 1,105,653 livre, iar’ ace’a a paseriloru — 174,971 livre; in anulu 1873 cifr’a inportatiunei óualoru s’a urcatu la 2,359,022 livre si ace’a a paseriloru la 257,389. Treptatu-treptatu cifrele au mersu de aci crescúndu, pâna in anulu 1884 cându inportatiunea óualoru e aprópe de 3 milliöne (2,908,927) livre, iar’ ace’a a inportatiunei paseriloru a atinsu cifr’a de 669,604 livre.

Acésta cifra, díce elu, trebug se esccite emulatiunea productóriloru englezi si pentru a dovedi acésta, citédia cá esemplu succesele obtienute de o incântatóre fata a unui arendasiu din vecinatatea s’a. — Iata rezultatulu ob-

ținut cu 150 de gâini în timpul anului 1884: Gainile erau nutrite cu făina de orz amestecată cu pușina apă caldă (smintit, cum se dice în Transilvania, unde o parte din români hrănesc astfel gainile lor); această era porția de demanție; după amădiadi le dădea grație de ordiu sau de grâu. Când era mai frig le dădea de câte trei ori pe săptămână câte doi pumni de cucuruz, (păpășoiu, porumbu) — și odată pe săptămână amestecă la unu loc cu făina coji de cartofe.

Acum iată și numărul ouălor care au făcut acele 150 de gâini în cursul anului 1884: În Ianuarie: 742; în Februarie: 944; în Martie: 1.384; în Aprilie: 1.487; în Mai: 2071; în Iunie: 1.667; în Iulie: 1.225; în August: 1.334; în Septembrie: 936; în Octombrie: 572; în Noiembrie: 794; în Decembrie: 791. Totalu: 13.996.

După socotelele d. lui Morris întretinerea gainilor a costat 892 franci, iar prețului ouălor, după cum se vând în Anglia, le-a valorat la suma de 1.952 franci; profitul curat ce a rezultat deci în cursul unui anu e de 1.060 fr. Si Miss Morris adaugă că, trăind în mijlocul familiei sale, ea a câștigat pe lângă această sumă și multă plăcere.

Lib.

Glume. — De ce nu-si platesc detoriile?

Unu strengariu ingropat în detorii dicea cătră un prieten alu seu, care 'lu sfatua să-si plătească detoriile.

— Ce felu, se-mi platesc detoriile? Se vede că tu nu știi cu câta greutate le-am făcut!

Cându sunt mai multi magari la bai? Unu coconasiu mergându la o stațiune de băi din țiera, vede mai multi țierani cu unu magari la usa unei căruciume.

— Bre! Că multi magari sunt pe aici, mei, — strigă coconasiulu.

— Da, domnule, — răspunde unulu din țierani, — v'er'a mai alesu sunt grosav de multi.

Deslegarea gâcituri de siacu din nrulu 4.

Déca fie-care sté
Se vorbésca ar' poté,
Câte credi că nu ti-ar' spune
De dorulu ce me repune!?

Déca fiecare vântu
Ar' avé doru de cuvântu,
Câte nu ti-ar' spune 'ntr-un'a
Se me doresci totu-de-a-un'a!?

Déca fie-care doru
Ar' fi vecinicu vorbitoru,
Câte nu ti-ar' spune tîe
Că se-ti dăi anim'a mie!?

Inse doru si sté si vântu
Nepotendu avé cuvântu, —
Atunci crede-me pe mine
Că de multu moru după tine!!

Dimitrie Bodescu.

Bene au deslegat: Dómnle și domnisiórele Aureli'a Olteanu n. Stoia, Mari'a Bozacu n. Dumbrava, Tavifta Darabanu n. Neamtio, Elisabet'a Szabó, Valeri'a Popu, Otili'a Puscariu, Virgini'a Germanu, Iuli'a Dariu, Corneli'a Densusianu, Elen'a Popescu, Elisabet'a Muresianu; si domnii Teofilu Bocance, Eugeniu Suciu, Nicolae Lazaroiu tinerulu, Ioanu Papp, Laurentiu Popu, Georgiu Simu, Emil F. Negrutiu, Andreiu Popescu, Grigorie Ardeleanu.

Premiile escrise le-au dobânditu: domnii Eugeniu Suciu în Sistaroveti și Teofilu Bocance în Culenti.

Deslegarea gâcituri de siacu din nrulu 5.

Adénca intristare pe viétia mea vai! jace!
Si nici o mâna draga nu sterge plânsulu meu!
Si cine póte sterge unu doru atât de greu?
Ferice a me face!

În doru eu voiu a stinge o dulce ne-nvinsa,
Amorulu teu ce 'n sinu-mi me arde că unu focu!
Nemicu nu-lu póte stinge! vai! viétia mea e stinsa!
Elu inse stă pe locu!

Nu! numai e sperantia se gustu eu cu placere
Odich'n'a ce-mi lipsesce, de cătu într'unu momentu?
Si numai mórtea póte la crud'a mea dorere,
Se plânga pe paméntu!

Dar' anim'a mea are atât'a trebuintia
De-amoru, de fericire, că tine suferu eu!
Dă-mi sufletu-ti ce arde de focu si de credintia
Se arda cu alu meu!

Poesia de Dimitrie Bolintineanu.

V. G.

Bene o au deslegat: Dómnle și domnisiórele Aureli'a Olteanu n. Stoia, Elen'a Badalutia n. Danu, Emili'a Onciu n. Ciavoschi, Tavifta Darabanu n. Neamtio, Iulian'a Iancovicu, Iuli'a Dariu, Corneli'a Densusianu, Elen'a Rusu, Elen'a Popescu, Elen'a Negrutiu Campianu, Id'a Benedecu, Leontin'a Bianu, Lucreti'a Cosm'a, Elisabet'a Muresianu; si domnii V. Niotioni, Laurentiu Popu, Georgiu Simu, Alesandru Bighianu, Andreiu Popescu, Grigorie Ardeleanu, Ioanu Peteanu, Emil F. Negrutiu, Georgiu Popu. Premiile escrise le-au dobânditu: d. nele Elen'a Badalutia n. Danu în Margine (Bucovin'a) și Iulian'a Iancovicu în Banat-Comlosiu.

Gacitura numerica.

De Andreiu Todoranu.

 $\frac{2}{3}099e^{\frac{3}{4}u}$.

$U9u\ 4a^{\frac{1}{2}}8e2u\ \frac{3}{4}ai9i2u\ \frac{2}{3}is^{\frac{3}{8}}e\ a2e7a\ 2e\ iule^{\frac{2}{3}}\frac{3}{8}e:$
 $8'a47a8\ 7a\ 2a80u; \ e^{\frac{1}{2}}\ 5a93u-8i\ \frac{2}{3}lu^{\frac{1}{2}}\ a\ u^{\frac{2}{3}}i0^{\frac{1}{2}}u$
[7a ea.

$\frac{2}{3}i\ \frac{3}{8}o^{\frac{3}{8}}u7u\ i80^{\frac{1}{2}}e5iu^{\frac{1}{2}}u-8i\ 0a^{\frac{1}{2}}ea\ 2a\ 9u-8i$
[$\frac{5}{12}aie^{\frac{2}{3}}\frac{3}{8}e$
 $3e2a^{\frac{3}{8}}u\ 3e-a80^{\frac{1}{2}}u, \ 3e\ 3e9^{\frac{2}{3}}a\ 2e\ 5i95a^{\frac{2}{3}}iu\ '8i$
[a0a $^{\frac{1}{2}}ea$.

$I9\ 7i9i^{\frac{2}{3}}2ea\ 2a80iei\ \frac{4}{5}e3ea8\ 17a93'a-i\ 4i5u^{\frac{1}{2}}a,$
 $I9\ 960^{\frac{3}{8}}e\ 2a\ ele9u7u\ ai\ \frac{2}{3}ei\ o26i\ \frac{1}{2}a0i^{\frac{3}{8}}o^{\frac{1}{2}}i.$
 $I9\ \frac{1}{2}o^{\frac{5}{6}}a\ 8ea\ 3i9\ 8a9a\ \frac{2}{3}u^{\frac{1}{2}}i^{\frac{5}{6}}a^{\frac{3}{8}}o^{\frac{1}{2}}ea-i\ 5u^{\frac{1}{2}}a,$
 $\frac{2}{3}i\ 5i^{\frac{1}{2}}aiu7u\ ei\ i9\ 2a9^{\frac{3}{8}}u7u\ a\ 3u72i\ 0i^{\frac{4}{5}}i56ia-$
[$\frac{3}{8}o^{\frac{1}{2}}i$.

$\frac{2}{3}i\ 7e'9^{\frac{3}{8}}\frac{1}{2}ela8\ \frac{2}{3}e-8i\ \frac{2}{3}Ou9a\ c'o\ \frac{2}{3}i92e^{\frac{1}{2}}a$
[$\frac{2}{3}io0^{\frac{3}{8}}i^{\frac{1}{2}}e$

$3e\ 9u\ \frac{2}{3}e\ \frac{2}{3}e8^{\frac{3}{8}}u\ 5e7o^{\frac{2}{3}}a\ 4ii932'a\ 8ea\ 5a93i^{\frac{1}{2}}e$
 $\frac{2}{3}i-a38i^{\frac{1}{2}}a\ i3ea7u7u\ i9\ 5i^{\frac{1}{2}}a^{\frac{3}{8}}ii7e\ 7o^{\frac{1}{3}}u.$

$A^{\frac{3}{8}}u92i: \ 0i^{\frac{1}{2}}i^{\frac{4}{5}}i56e^{\frac{3}{8}}o^{\frac{1}{2}}e\ \frac{2}{3}i\ \frac{4}{2}o^{\frac{5}{6}}a, \ 2a80u\ \frac{2}{3}i$
[960 $^{\frac{3}{8}}e$

$2u\ \frac{5}{6}i81e^{\frac{3}{8}}u7u\ 0e\ 1u^{\frac{5}{6}}e\ \frac{1}{2}e^{\frac{2}{3}}Ou9^{\frac{2}{3}}u-8ia\ i9$
[$\frac{2}{3}i60^{\frac{3}{8}}e$

$\frac{2}{3}u9^{\frac{3}{8}}e8u\ 0i^{\frac{1}{2}}ea\ 8a5u7i^{\frac{3}{6}}e\ 2a'9\ 9oi\ '7u\ \frac{4}{5}e31$
[2u 3o $^{\frac{1}{2}}u$."

9. 5. $\frac{1}{2}a3u7e^{\frac{2}{3}}2u$.

Terminulu pentru deslegare e 18/30 Maiu a. c. Între deslegatori se voru sortiá carti, icóne și alte lucruri de valóre.

Proprietariu, Redactoru răspundietoriu și Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Gherl'a. Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu.